филателистички гласник

година V
септембар
2017

часопис за теорију и праксу филателије
e-mail: filatelisticki.glasnik@gmail.com
цена: 1000 динара

20

САДРЖАЈ

Уводник 3

Преглед издања Поште „Србија" јун 2017 - август 2017 4

Покушај реконструкције штампарских плоча црногорских дописница издања 1892. и 1893. [2] - Миодраг Р. Вуковић 5

Приватни претисци „Република Србија" и „Србија" на југословенским редовним маркама – Владимир Милић 12

Преглед поштанских тарифа у унутрашњем поштанском саобраћају (јануар 1992. – јун 1994.) – проф. др Јован Величковић 14

Нови прилози за историју путујућих пошта на тлу Југославије [2] 18

Пошта припадника ЈНА–УНЕФ у Египту–нови прилози [5] – Војислав Беговић 21

Ретке дописнице Кнежевине Црне Горе из кореспонденције трговца Ота Бикела – др Херман Диц 29

Дефиниције фалсификата – Ричард Гратон 37

Преписка ратних заробљеника и интернираних лица из Србије, посредством Међународног комитета Црвеног крста [17] – Војислав Беговић 43

Филателистичка колектанеа [3] 49

Специјализација у филателији – југословенске редовне марке Споменици револуцији – проф. др Ненад Билбија 52

Издање Србије и Црне Горе 2005 „50 година СЕРТ" - Иван Тангл 58

ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ ГЛАСНИК

Часопис за теорију и праксу филателије

Ставови објављени у текстовима појединих аутора нису нужно и ставови редакције, тако да не сносимо одговорност за евентуалну штету насталу њиховим објављивањем.

Право коришћења: Чланци објављени у „Филателистичком гласнику" могу се даље објављивати искључиво уз сагласност аутора. Делови чланака могу се објављивати уз обавезно навођење потпуне референце и уз поштовање ауторских права аутора и издавача.

Излази четири пута годишње:
20. март, 20. јун, 20. септембар и **20. децембар**

Издавач и одговорни уредник: **Владимир Милић**

Сарадници: **Војислав Беговић, проф. др Ненад Билбија, Миодраг Вуковић, Ричард Гратон, Херман Диц, Угљеша Стефановић и Иван Тангл**

Лектор: **Јулка Симовић**

Дизајн и графичка обрада: **Владимир Милић**

e-mail: **filatelisticki.glasnik@gmail.com**

Штампарија: **Instant system, Црнотравска бб, Београд**

На задњој корици:

Српски војници транспортују војну опрему на Солунском ратишту

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
656.835.91.(497.11)
ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ гласник : часопис за теорију и праксу филателије / одговорни уредник Владимир Милић. – Год. 5, бр. 20 (септембар 2017)- . – Београд : Владимир Милић, 2013-. -21 cm
Тромесечно
ISSN 2334-7147 = Филателистички гласник (Београд. 2013)
COBISS.SR-ID 196133132

Journal Philately Theory and Practice

Articles in this issue of "Filatelisticki glasnik" do not necessarily reflect the opinion of the Editorial

Articles in this journal, unless otherwise stated, may be reproduced with authors permission only.

Published four times a year:
20th March, 20th June, 20th September and 20th December

Publisher and Editor: **Vladimir Milic**

Contributors: **Vojislav Begovic, Prof. Dr. Nenad Bilbija, Miodrag Vukoic, Richard Graton, dr. Germann Dietz, Ugljesa Stefanovic and Ivan Tangl**

Lecturer: **Julka Simovic**

Design: **Vladimir Milic**

e-mail: **filatelisticki.glasnik@gmail.com**

Printed by: **Instant system, Belgrade**

Price: **10 EUR + postage**

Image on the back cover:

Serbian soldiers transport military equipment at the Thessaloniki battlefield.

ISSN 2334-7147

9 772334 714007

УВОДНИК

Клуб у (улици св. Саве) је сасвим добро место да купите или продате, и што је још значајније, рашчистите ако имате било какве недоумице у погледу филателије сад и овде. За бављење овим планетарним хобијем потребан је новац, као и за свако друго колекционарство. Скидање марака са писама, које почетника мало или сасвим симболично кошта, практично је немогуће. Разлог томе је у присуству и доступности свих марака франкатурне вредности, на свим поштама у земљи. А и сам принцип је "преживео" па све што се изда, кроз трговачке канале, доспева и завршава у албуме колекционара.

Брзина је ђаволски важна. "Wiki" је хавајска реч која значи "брзо", а World Stamps Project је специјализовани филателистички Вики. Сврха овог сајта је креирање базе знања о врстама и карактеристикама поштанских марака. Ова локација посвећена је филателистичким студијама, ширењу граница сакупљања и служи као извор поузданих, детаљних информација колекционарима, продавцима и специјалистима широм света. За оне који одлуче да "уређују" ову базу података на располагању је посебан софтвер који се разликује од већине других таквих система, укључујући и софтвер за блог, јер се садржај креира без дефинисаног власника. Е, па сад видите. Изванредно. У сваком случају, позивамо да код писања обазриво користите различите википедијске могућности.

У раду објављеном 2012. године под називом "Парадокс бављења филателијом: претварање сакупљања у професионалну трговину у професионалну трговину", Паул Ван Дер Гријп (предавач на катедри за антропологију универзитета Лимијер у Лиону) износи следеће закључке: - Новац игра кључну улогу у популарном хобију познатом као филателија. Већина професионалних дилера у свету филателије били су аматерски сакупљачи филателије. Многи професионални дилери на неки начин настављају да шире своју личну филателистичку збирку. Не само да постоје различити дилери, ту су и различите врсте сакупљача филателије. У покушају да схватимо мотивације сакупљача, требало би да се уздржимо од једноставних, редукционистичких, моно-узрочних објашњења, и због тога предлажем конфигурациони модел који комбинује психолошке, социолошке, економске и образовне мотиве. Међу дилерима, мотивација

образовања (учење и преношење знања везаних за колекцију), у комбинацији са другим мотивацијама, и даље игра важну улогу. (...)

Амерички универзитетски професор, социолог Џек Трамвел, у чланку "Истраживање поштанских марака као визуелних културних маркера", подсећа да социолози често користе такозване "културне артефакте" како би боље разумели дату културу и њен компаративни контекст: - Марке су минијатурни приказ онога што смо приоритизовали, о чему расправљамо и дајемо значај, чак откривају и говоре о људској природи. На неком нивоу филателисти су обично свесни тога, мада лично задовољство и индивидуални интереси често замагљују стварни значај марака. У ствари, марке су постале толико део наше културе да сада имају статус сличан другим глобалним феноменима (...). Да ли све ово имамо у виду?

Да ли је излагање на једној витрини начин да се мотивишу нови излагачи и реше проблеми организатора у вези са бројем расположивих витрина? Ова излагачка новотарија, уведена 2008. године на конгресу ФИП у Букурешту, намењена је специјалистичким студијама – приказивању материјала који омогућава детаљно третирање свих важних аспеката одређене теме на ограниченом простору. Извод из постојећег вишевитринског излошка није дозвољен. Улазак нових излагача преко ове излагачке класе јесте подстицај за формирање "великих изложака", на пет или осам витрина.

Уредник

Преглед издања Поште „Србија“ у периоду јун 2017. - август 2017.

Датум	Кат. број	Назив	Табак	тираж	КПД	МК
01. VI 2017.	762 763	Европска заштита природе – Засавица 50 дин. – 74 дин. –	(3x3) 8+1	45 000 45 000	1	
05. VI 2017.	764	180 година од успостављања званичних дипломатских односа Велике Британије и Србије 74 дин. –	(3x3) 8+1	25 000	1	
21. VIII 2017.	765	90 година српске националне авио-компаније 23 дин. –	(2x5) 10	50 000	1	

Напомена: у периоду јун 2017. - аугуст 2017. није било доплатних марака

Приредио У. С.

Миодраг Р. Вуковић

ПОКУШАЈ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ ШТАМПАРСКИХ ПЛОЧА ЦРНОГОРСКИХ ДОПИСНИЦА ИЗДАЊА 1892. И 1893. [2]

Miodrag R. Vuković

AN ATTEMPT TO RECONSTRUCT PRINTING PLATES OF MONTENEGRIN POST CARDS FROM 1892/93 [2]

This article is an attemp to reconstruct printing plates of Montenegrin post cards from 1892/93. To a considerable extent it is based on Dr. R. M. Stevens' study in manuscript and his ex-collection of Montenegrin postal stationery, both of which he kindly put at my disposal.

Претходне напомене уз јубиларно издање

Сл.1:
а) Двострука прештампа само јубиларног текста (R.M. Stevens)

b) Двострука штампа јединственог црног слога са идентичним помаком целине слога (R.M. Stevens)

Непродате залихе издања 1892/3. прештампане су пригодним текстом "**Прослава Штампарије 1493 1893**". Поред тога, карте су доштампаване на два начина: ***а)*** у почетку су основне карте штампане па прештампаване. и ***б)*** касније су формиране две јединствене штампарске форме у којима је јубиларни претисак инкоропорисан у основни слог. Тако је настала нова, секундарна варијанта већ постојеће штампарске форме.

У првом наставку у доњем десном углу сл. 9 погрешно сам поставио дирекционе стрелице. Тај део треба да изгледа као на сл 1. Извињавам се читаоцима на овој грешци.

Сл. 2: Исправка сл.9 из ФГ 19

Треба напоменути и да су код типа IIA на картама са одговором са погрешним напоменама речи „***карта***" и „***одговор***" са *"т"* и *"д"* у искошеном писму уместо курзиву (***т*** и ***д***) (напомена Bb). Јавља се на обе варијанте IIA, те је извесно да је до промене положаја 3. адресне линије према "у/а" дошло током штампања.

Штампарске форме јубиларног претиска

Док је Ашер успоставио типологизацију табака, Стивенс је у значајној мери идентификовао варијанте јубиларног слога, и то:

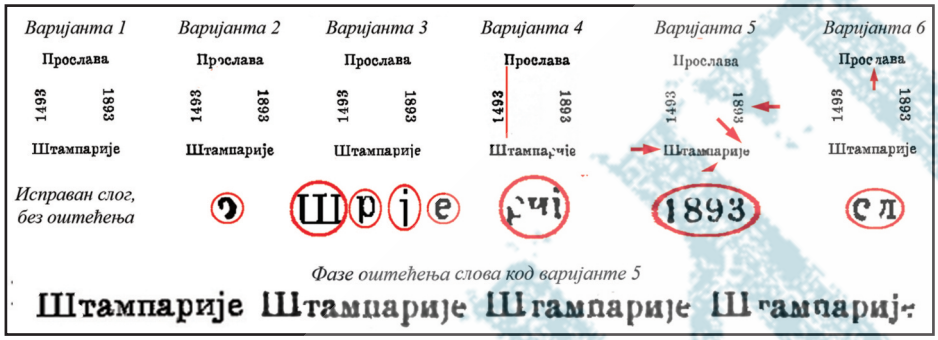

Сл. 3: Варијанте слога јубиларне доштампе

1. варијанта: Исправан слог, без оштећења.

2. варијанта: Оштећено слово "**о**" у "Прослава".

3. варијанта: Оштећени "**Ш**", "**р**", "**ј**" и "**е**" у "Штампарије".

4. варијанта: Оштећено "**рије**" у "Штампарија", реч "Прослава" видљиво померена у десно.

5. варијанта: Оштећења појединих слова у речи "Штампарије", врхови бројки у ознаци године "1893" срезани.

Овој детаљној Стивенсовој класификацији могле би се додати само још две ствари.

Код *5. варијанте* јасне су *фазе оштећења*, од готово исправног (благо оштећени серифи слова "**Ш**" и "**т**") до тешко оштећеног слога.

Осим тога, постоји још једна карактеристична грешка, и то:

6. варијанта: Слова "**сл**" у "Прослава" оштећена доле. Јавља се на делу погрешно штампане карте са одговором са обе напомене, са обичним "**а**". Судећи по словима "**Ш**" и "**т**" у "Штампарија", овај варијетет је вероватно рана фаза *варијанте 5* и имплицира да су у почетку обе штампарске форме имале јубиларни текст у *варијанти 1*.

Варијанте 2, 3 и *4* везане су искључиво за прештампавање већ постојећих основних дописница, док *варијанте 5* и *6* постоје само код штампарских форми код којих је јубиларни текст инкорпорисан у слог дописних карата. Што се тиче *варијанте 1*, она се среће и код прештампе и код истовремене штампе јубиларног текста.

Штампарске плоче јубиларног претиска

Стивенс у својој студији износи да су за прештампавање старих и новоштампаних дописница коришћене две врсте плоча претиска:

1. *Плоча од четири штампарске форме* - за прештампавање целих табака простих дописница како преосталих од претходног издања, тако и новоштампаних. Из текста и збирке следи да је имао у виду само регуларне табаке (Ашер тип табака I - горњи пар је у

tete-beche положају у односу на доњи). Са сачуваних табака може се утврдити да су првобитно све четири форме претиска биле у *варијанти 1*, а да се касније у једном табаку истовремено јављају све *четири варијанте*. Постојање четири различита слога на једном табаку *доказује коришћење штампарске плоче од четири форме*.

Сл. 4: Штампарска плоча од четири форме у варијанти 1 (R. M. Stevens)

Није ми познат материјал који би указивао на постепени прелаз штампарске плоче од форме *1+1+1+1* до форме *1+2+3+4*.

Плоча од две штампарске форме - за прештампавање табака карата са одговором. Из текста и збирке проистиче да је имао у виду табаке по Ашеру тип VII и VIII, дакле у хоризонталном пару. Стивенс оставља отвореном и могућност да је плоча од две форме коришћена и за прештампавање полутабака неутрошених залиха.

Сл. 5: Штампарска плоча од форми у варијантама 1, 2, 3, и 4 (R. M. Stevens)

Треба додати да су карте код којих су основни и јубиларни текст били у саставу исте форме штампане у хоризонталним паровима.

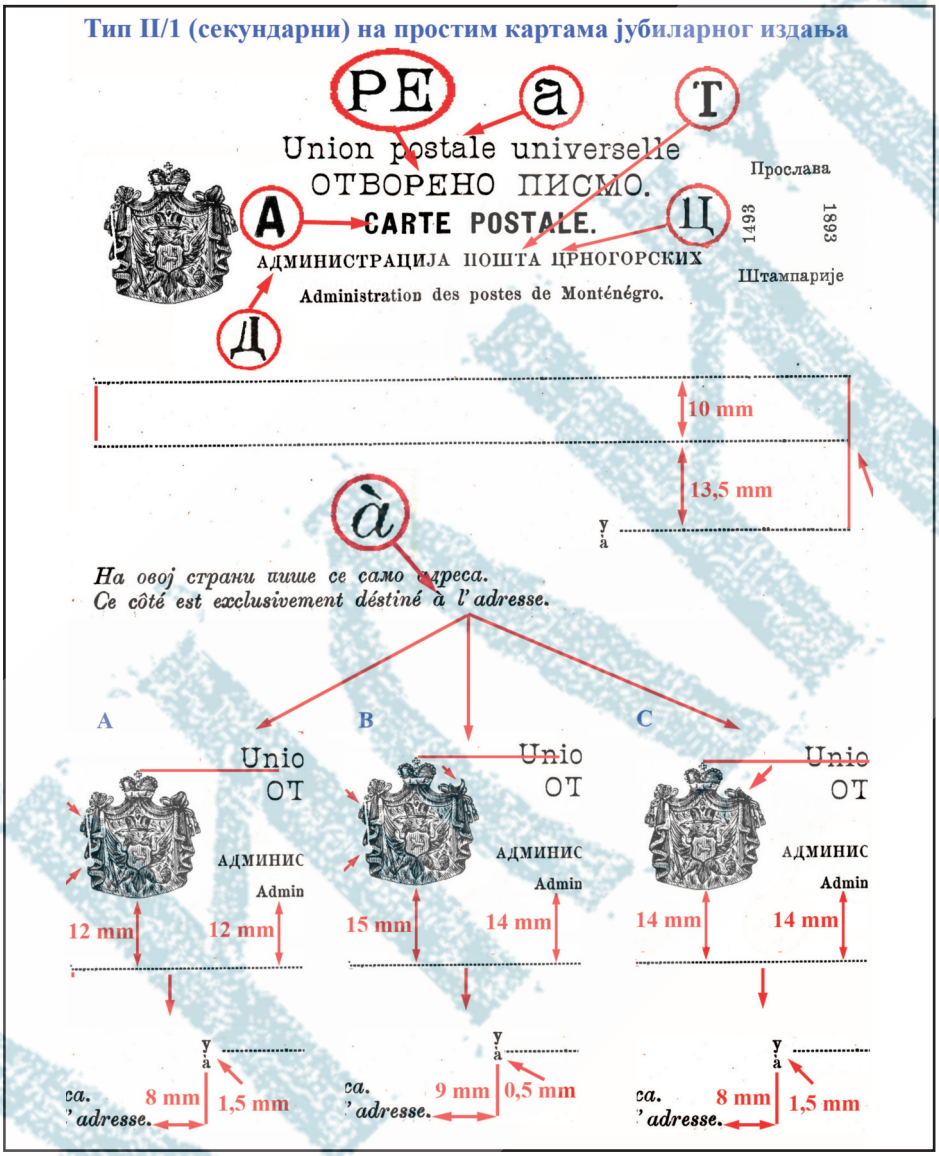

Сл. 6: Тип II/1 (секундарни, изведен из Типа II) са варијантама

Тип II/1 (секундарни, изведен из Типа II) са варијантама

При убацивању новог текста у постојећу форму нису вршене измене ни замене старих елемената слога, али је дошло до извесних промена у њиховом међусобном положају. Да нарацијом не бих смарао читаоце, све карактеристичне особине овог типа слога дате су на сликама 6 и 7.

Постоје разлике у положају јубиларног слога (***увек варијанта 1***) према заглављу, али оне по правилу кореспондирају са односом заглавља и грба, тако да их нисам посебно илустровао.

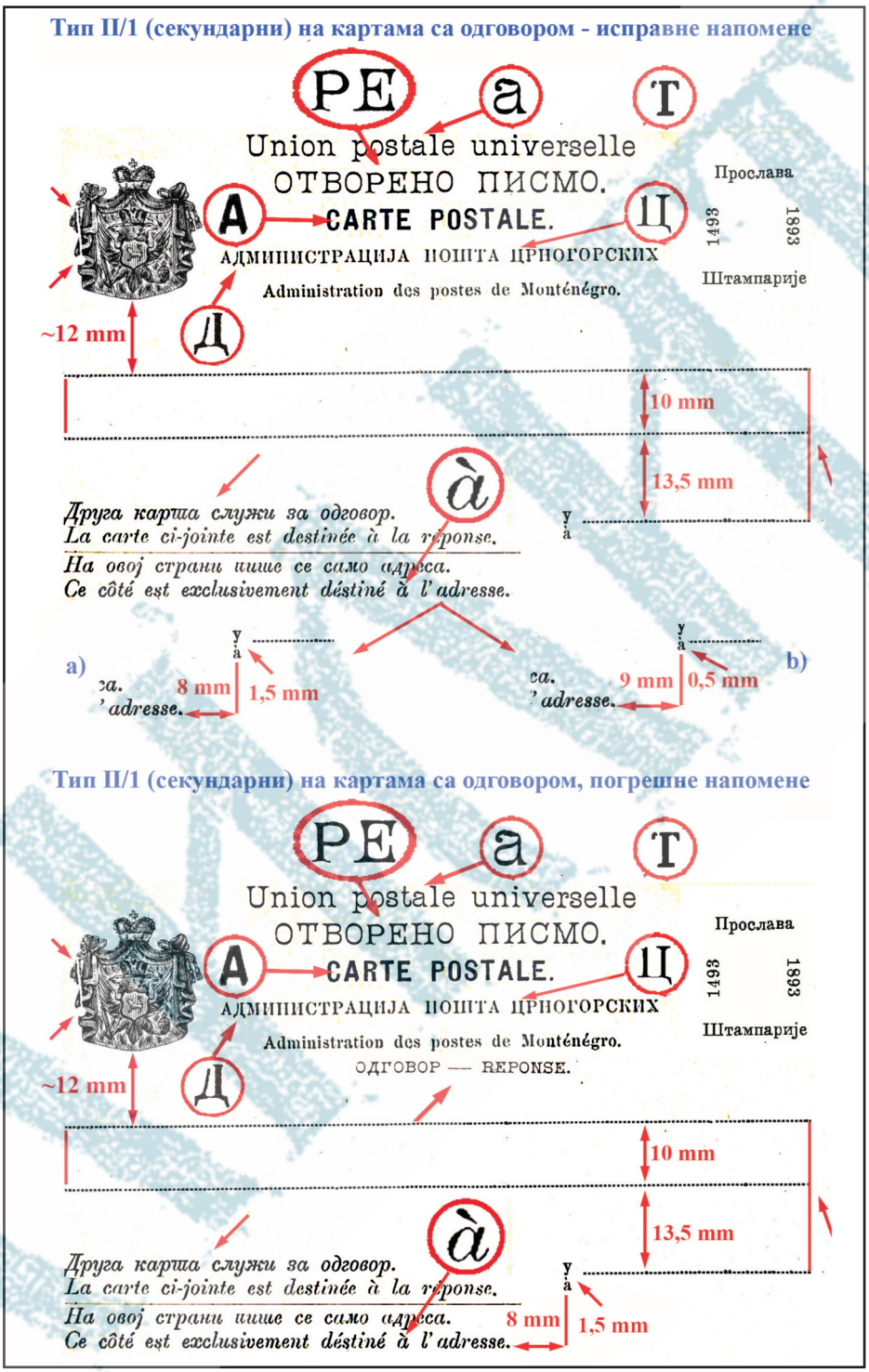

Сл. 7: Тип II/1 (секундарни, изведен из Типа II) на картама са плаћеним одговором

Такозвани широки слог јубиларног претиска

У *Каталогу целина југословенских земаља* (*Филателиста*, 1974 - 1976), у делу о целинама Црне Горе, код јубиларног издања карата из 1893. као регуларан навео сам и тзв. широки претисак.

Сл. 8: Регуларни претисак и тзв. широки претисак.

У наведеној студији др Р. М. Стивенс региструје две варијанте тог претиска, те закључује да је могуће реч о фалсификату.

Основне особине обе варијанте су размак јубиларних година од 13,5 уместо 10,8 mm и *уско* слово "**л**" у речи "Прослава". Код прве варијанте бројке "**1**" и "**9**" у "1893" су *веће* од осталих, а код друге је то случај са бројкама "**93**" у "1493" и "**8**" у "1893" .

Мада је данас неспорно да тзв. широки претисак није регуларна варијанта, неке чињенице као алтернативу фалсификату отварају могућност да су у питању отисци идејног решења претиска. Наиме:

1) "Широки претисак" ми је познат *искључиво* на:

а) простим картама од 2 новч. са вредносном ознаком јасно жуте боје у типу II (тип црне штампе II, курзивно "*à*") и у типу III (тип црне штампе III, обично "à"). *Прва варијанта "широког претиска" **увек** је на карти са курзивним "à", а друга **увек** на карти са обичним "*à*". Обе карте потичу из истог табака.*

б) картама са плаћеним одговором са исправним напоменама од 2+2 новч. са вредносним ознакама окер боје типа II (тип црне штампе III, обично "à") + III (тип црне штампе II, курзивно "*à*"). *Прва варијанта "широког претиска" **увек** је на упутној карти (обично "*à*"), а друга **увек** на карти за одговор (курзивно "*à*").*

в) Исто, само вредносне ознаке типа III + III.

2) "Широки претисак" познат је и на услужно жигосаној коверти од 10 новч., али са другачијим цифрама у "1893" (*велико* "**1**" и "**3**").

С обзиром на наведено, чини се неспорним да је прештампавање вршено у табацима, штампарском плочом од две типографске форме у хоризонталном пару. *А то је за фалсификат мало вероватно*. Осим тога, индикативно је да "широки претисак" није познат код дописне карте од 3 новчића, ни просте ни са плаћеним одговором.

Како било, решење дилеме "фалсификат или есеј" није од значаја за овај чланак. Било који од два могућа одговора елиминише тзв. широки претисак из реконструкције (коначних) штампарских плоча.

Тип II/2 (терцијарни, изведен из Типа II/1) са варијантама

По престанку штампања јубиларног издања дописних карата, пригодни текст је уклоњен из штампарске форме. Истом приликом је извршена и замена свих оштећених слова у заглављу, осим слова "Т" у "ПОШТА" у четвртом реду заглавља. Током тог поступка је дошло и до иних мањих промена у међусобном положају елемената штампарске форме. Као и код претходних, и код овог типа су битне карактеристике приказане на слици 8.

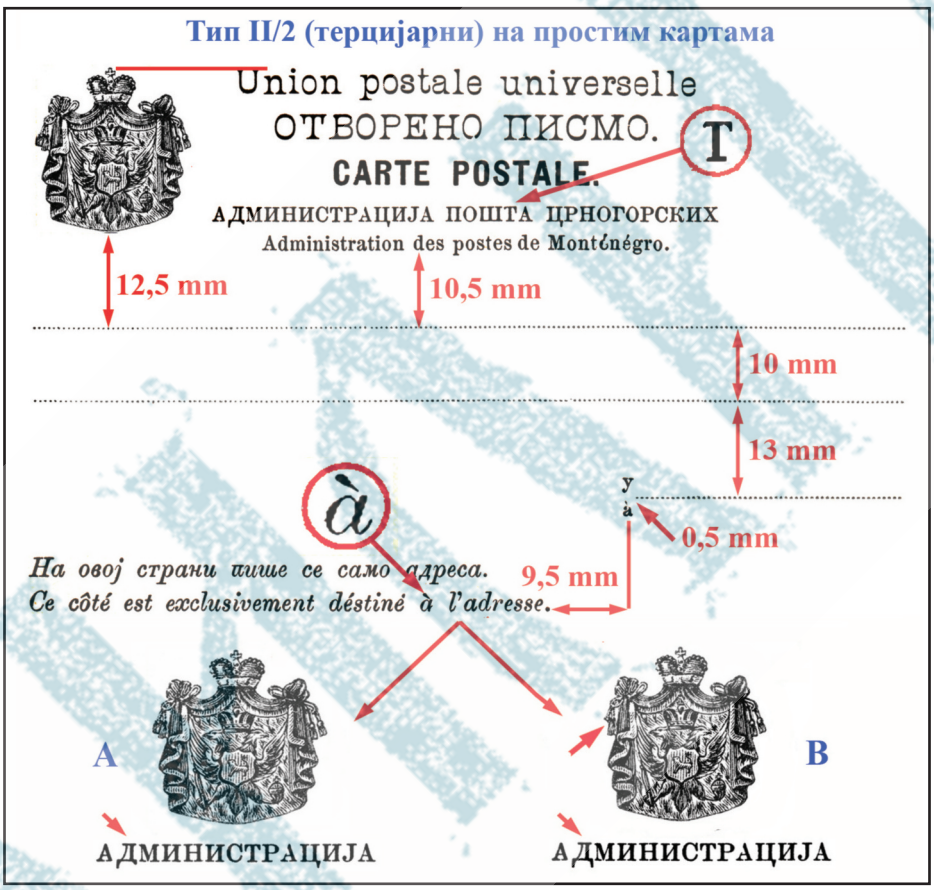

Сл.9: Тип II/2 (терцијарни, изведен из Типа II/1) са варијантама.

Постојање овог типа указује да је након престанка штампања јубиларног издања настављено штампање основних карата. После септембра 1893. вероватно су штампане само карте од 2 новчића. Тада је, наиме, тарифа у међународном саобраћају повишена на 5 новчића и емитоване су карте нове номинале и другачијег слога.

Време штампања и пуштања у промет карата са слогом у типу II/2 није ми познато, али на једном неупотребљеном примерку карте од 2 новчића из збирке др Р. М. Стивенса постоји рукописна назнака "*1893/12*" што сугерише да је набављена децембра 1893.

Владимир Милић

ПРИВАТНИ ПРЕТИСЦИ „РЕПУБЛИКА СРБИЈА“ И „СРБИЈА“ НА ЈУГОСЛОВЕНСКИМ РЕДОВНИМ МАРКАМА

PRIVATE OVERPRINTS "REPUBLIC OF SERBIA" AND "SERBIA" ON YUGOSLAV DEFINITIVE STAMPS

Убрзо након распада Државне заједнице СЦГ 4. јуна 2006., српска пошта је емитовала прве редовне марке Републике Србије 30. јуна 2006. (кат. број 151 I и 152 II) .

Shortly after the breakup of the State Union of Serbia and Montenegro on June 4, 2006, the Serbian Post has issued the first definitive stamps of the Republic of Serbia on June 30, 2006 (No. 151 I and 152 II).

Забуну код сакупљача изазива честа аукциона појава објеката који на себи имају претисак Србија. Пошта Србија не стоји иза овог претиска.

The problem with the collector is caused by the frequent appearance on Ebay Auction of the objects that have overprint Serbia. Serbian Post is not behind this overprint.

Сл. 1/Fig. 1

Сл. 2/Fig. 2

Сл. 3/ Fig. 3

Сл. 4/ Fig. 4

Сл. 5/ Fig. 5

Није постојала ни намера нити предлог да се уради провизорно издање у виду претиска на још увек тада франкатурним југословенским маркама. Наиме, овде је реч о приватном штампању и чистој превари на штету сакупљача у намери да се објекти пласирају као провизорно издање на југословенским редовним маркама. До сада су уочени следећи претисци урађени вероватно на кућном ласерском штампачу:

There was no intention nor a proposal to make a provisional issue in the form of overprints on still valid Yugoslav stamps. Namely, this is about private printing and fraud at the expense of collectors in the intention to place objects as a provisional edition on Yugoslav regular stamps.

So far, the following overprints have been spotted, made probably on a home laser printer:

Претисци на „А“ марки:	Сл. 1/Fig. 1	**РЕПУБЛИКА СРБИЈА** **xxxxxxxxxxxx**	Overprints on „A“ stamp
	Сл. 2/ Fig. 2	**REPUBLIKA SRBIJA** **xxxxxxxxxxxx**	
	Сл. 3/ Fig. 3	**СРБИЈА** **xxxxxxxxxxxx**	
Претисак на R марки:	Сл. 4/ Fig. 4	**// 1** **СРБИЈА** **xxxxxxxxxxxx**	Overprint on „R“ stamp

Истовремено, у циљу легализовања ове преваре, начињено је неколико поштанских објеката са овим маркама, који су уредно прихваћени на поштанским шалтерима 21208 (слика 5) и 21101. Претисак је урађен и на поштанској целини Југославије са уштампаном А марком. Употребљен је другачији фонт од претиска на маркама.

Сви наведени претисци, као и пратећи „специјалитети“ претиска, су плод деловања приватног лица и немају апсолутно никакву везу са поштом нити поштанским саобраћајем, а по најмање да представљају провизорно издање Републике Србије.

At the same time, in order to legalize this fraud, several letters with these stamps were made, which were duly accepted at post offices 21208 (Fig. 5) and 21101. The overprint was also made on the postal stationery of Yugoslavia with a printed “A” stamp. A different font from the overprint on the stamps was used.

All these overprints, as well as the accompanying "specialties" of overprint, are the results of the private person's activity and do not have absolutely no connection with the post office or postal traffic, and at least they don’t represent a provisional edition of the Republic of Serbia.

Проф. др Јован Величковић

ПРЕГЛЕД ПОШТАНСКИХ ТАРИФА У УНУТРАШЊЕМ ПОШТАНСКОМ САОБРАЋАЈУ (1992. – 1994.)

Prof. Dr. Jovan Velickovic

THE DOMESTIC POSTAL RATES OF YUGOSLAVIA 1992-1994

This article deals with postal rates of Yugoslavia 1992-1994. during hyperinflation period. First time is published in Serbian language. Sources for this article were several previous prof. Velickovic`s articles including new knowledge from Postal Museum and Archiv in Belgrade.

Интегрални преглед тарифа у унутрашњем поштанском саобраћају хиперинфлаторног периода Југославије проф. др Јована Величковића, уз редакцијске интервенције и допуне из ПТТ Музеја и архиве Службеног Гласника, Филателистички гласник објављује први пут верзију текста на српском језику уз сагласност Тање Ћирковић Величковић. Приказ приредио Владимир Милић.

Због лакшег прегледа издвојене су најчешће коришћене поштанске услуге. Обзиром да хиперинфлаторни период 1992.–1994. прати 5 деноминација динара, преглед деноминација (1945-2006) је дат у наредној табели:

ДЕНОМИНАЦИЈЕ ДИНАРА		
10. април 1945	Д1	10 окупационих динара = 1 динар
1. август 1965.	Д2	100 дин. = 1 дин
1. јануар 1990.	Д3	10 000 дин. = 1 дин.
1. јул 1992.	Д4	10 дин. = 1 дин.
1. октобар 1993.	Д5	1 000 000 дин. = 1 дин.
31. децембар 1993.	Д6	1 000 000 000 дин. = 1 дин.
24. јануар 1994.	Д7*	13 000 000 дин. = 1 нови дин.
24. јануар 1994.	НД	12 000 000 дин. = 1 нови дин.
* за ову валуту не постоји поштанска тарифа јер је трајала неколико часова пре увођења новог динара 1994.		

D4 -											
Датум	Писмо станд.	Писмо нестандардно		Дописница		Посебне услуге					
						Препорука/ Експрес	AR	Вредносно			
	до 20 gr	до 20 gr	до 100 gr	станд.	нестанд.			фиксно	до 500 дин	минимум	Процентуално изнад 500 дин
31.1.1992.	6.00	7.00	14.00	5.40	6.00	17.50	14.00	35	15	-	3.00 %
28.3.1992.	10.00	12.00	22.00	10.00	12.00	28.00	22.00	60	15	-	3.00 %
23.4.1992.	18.00	22.00	40.00	18.00	22.00	51.00	*	110	15	-	3.00 %
4.6.1992.	32.00	39.00	71.00	32.00	39.00	90.00	*	195	15	-	3.00 %
D5 - 4. VII 1992. - деноминација 1:10 („једна нула")											
Датум	Писмо станд.	Писмо нестандардно		Дописница		Посебне услуге					
						Препорука/ Експрес	AR	Вредносно			
	до 20 gr	до 20 gr	до 100 gr	станд.	нестанд.			фиксно	до 50 дин	минимум	Процентуално изнад 500 дин
1.7.1992.	5.00	7.00	12.00	5.00	7.00	15.00	14.00	35	1	-	3.00 %
3.9.1992.	9.00	13.00	22.00	9.00	13.00	30.00	26.00	65	2	-	3.00 %
22.9.1992.	17.00	24.00	40.00	17.00	24.00	55.00	48.00	120	2	-	3.00 %
26.12.1992.	45.00	70.00	110	45.00	70.00	150	140	350	2	-	3.00 %
22.1.1993.	85.00	130	205	85.00	130	280	260	650	2	-	3.00 %
11.3.1993.	150	250	400	150	250	550	500	1250	2	-	3.00 %
1.4.1993.	300	700	1,100	300	700	1,500	*	3500	2	-	3.00 %

Датум	Писмо станд.	Писмо нестандардно		Дописница		Посебне услуге					
						Препорука/ Експрес	AR	Вредносно			
	до 20 gr	до 20 gr	до 100 gr	станд.	нестанд.			фиксно	до 50 дин	минимум	Процентуално изнад 500 дин
1.5.1993.	700	1,700	2,700	700	1,700	3,700		8500	2	-	3.00 %
3.6.1993.	3,000	5,000	8,000	1,000	5,000	11,000		25000	4% до 5E6	5000	3.00 %
9.7.1993.	10,500	17,500	28,000	3,500	17,500	38,500	38,500	87500	4% до 5E7	100000	3.00 %
21.7.1993.	3.30E4	5.40E4	8.70E4	11,000	54,000	119,000	119,000	270000	4% до 5E7	100000	3.00 %
7.8.1993.	1.50E5	2.45E5	3.92E5	50,000	245,000	550,000	550,000	1275E3	4% до 5E7	1E6	3.00 %
19.8.1993.*	9.19E5	1.30E6	2.10E6	919,000	1.30E6	3.00E6	3.00E6	6500E3	4% до 5E8	10E6	3.00 %
* Ова тарифа је важила до 25. августа 1993., када је поново враћена тарифа од 7. августа 1993.1E6											
11.9.1993.	1.00E6	2.00E6	3.00E6	370,000	2.00E6	4.00E6	4.00E6	10E6	4% до 5E8	10E6	3.00 %
21.9.1993.	4.00E6	8.00E6	1.20E7	1.40E6	18.00E6	1.50E7	1.50E7	40E6	4% до 1E9	10E6	3.00 %

D6 - 1. X 1993. - деноминација 1:1 000 000 („шест нула")

Датум	Писмо станд.	Писмо нестандардно		Дописница		Посебне услуге					
						Препорука/ Експрес	AR	Вредносно			
	до 20 gr	до 20 gr	до 100 gr	станд.	нестанд.			фиксно	до 50 дин	минимум	Процентуално изнад 500 дин
30.9.1993.	17.00	33.00	50.00	6.00	33.00	62.00	62.00	165	4% до 5E3	100	3.00 %
21.10.1993.	230	450	690	80.00	450	850	850	2250	4% до 1E5	2000	3.00 %
11.11.1993.	6,400	12,500	19,200	2,200	12,500	23,600	23,600	62500	4% до 1E6	50000	3.00 %
26.11.1993.	1.00E5	1.90E5	2.90E5	50,000	190,000	350,000	350,000	950000	4% до 5E7	500000	3.00 %
13.12.1993.	1.00E6	2.00E6	4.00E6	1.00E6	2.00E6	3.00E6	3.00E6	10E6	4% до 1E9	10E6	3.00 %
21.12.1993.	2.00E7	4.00E7	8.00E7	2.00E7	4.00E7	6.00E7	6.00E7	200E6	4% до 2E10	200E6	3.00 %

Датум	Писмо станд.	Писмо нестандардно		Дописница		Посебне услуге					
						Препорука/ Експрес	AR	Вредносно			
	до 20 gr	до 20 gr	до 100 gr	станд.	нестанд.			фиксно	до 50 дин	минимум	Процентуално изнад 500 дин
25.12.1993.	5.00E8	1.00E9	2.00E9	5.00E8	1.00E9	1.50E9	1.50E9	5E9	4% до 5E11	5E9	3.00 %
29.12.1993.	2.50E10	5.00E10	1.00E11	2.50E10	5.00E10	7.50E10	7.50E10	250E9	4% до 2E13	200E9	3.00 %

D7 - 1. I 1994. – деноминација 1:1 000 000 000 („девет нула")

Датум	Писмо станд.	Писмо нестандардно		Дописница		Посебне услуге					
						Препорука/ Експрес	AR	Вредносно			
	до 20 gr	до 20 gr	до 100 gr	станд.	нестанд.			фиксно	до 50 дин	минимум	Процентуално изнад 500 дин
7.1.1994.	600	1,200	2,400	600	1,200	1,800	1,800	6000	4% до 4E5	4000	3.00 %
13.1.1994.	20,000	40,000	80,000	20,000	40,000	60,000	60,000	200000	4% до 5E6	50000	3.00 %
22.1.1994.	3.00E6	6.00E6	1.20E7	6.00E6	2.30E6	9.00E6	9.00E6	3E6	4% до 2E8	2000000	3.00 %

D8 - 24. I 1994. - нови динар

Датум	Писмо станд.	Писмо нестандардно		Дописница		Посебне услуге					
						Препорука/ Експрес	AR	Вредносно			
	до 20 gr	до 20 gr	до 100 gr	станд.	нестанд.			фиксно	до 50 дин	минимум	Процентуално изнад 500 дин
24.1.1994.	0.23	0.46	0.92	0.23	0.46	0.69	0.69	2,31	4%	0,20	3.00 %
18.3.1994.	0.14	0.28	0.56	0.14	0.28	0.42	0.42	1,40	2,40%	0,12	3.00 %
16.6.1994.	0.12	0.24	0.48	0.12	0.24	0.40	0.40	1,20	2,16%	0,12	3.00 %

FAKES FORGERIES EXPERTS

НОВИ ПРИЛОЗИ ЗА ИСТОРИЈУ ПУТУЈУЋИХ ПОШТА НА ТЛУ ЈУГОСЛАВИЈЕ [2]

Vojislav Begovic

TRAVELING POST OFFICES ON THE TERRITORY OF YUGOSLAVIA

Traveling post offices on the territory of Serbia and Yugoslavia are interesting, yet still insufficiently investigated philatelic area. Vojin Višacki's key contribution to this field was his study of "Ambulance (Traveling) mail in the territory of Yugoslavia 1857 -1870".
In this paper, in the form of transcripts, we publish new documents on the work of traveling post offices on the territory of Serbia and Yugoslavia.

"Филателистички гласник" наставља са објављивањем документарног материјала (историјске грађе) и нових ауторских текстова о путујућим поштама на тлу Србије и Југославије.

ПРЕДУЗЕЋЕ ПТТ САОБРАЋАЈА
НОВИ САД
РАСПИС БРОЈ 11/57

Број: 10105/57
П.
Т. 26-11

Предмет: Прелаз са старог на нови План превоза поште.

8. Пут. пошта Нови Сад – Богојево 163 и обратно / NS – Bo 163 и Bo – NS 163 / саобраћа у возу саобраћа у возу 8120/8317/8416 и 8413/8721/8722/8413/8318/8119 у 11.30 – 14.44 и 4.44 – 8.18. Путовање траје 20.48 часова. Припада по једна дневница III категорије. Путују два службеника у Fm вагону. Управна пошта Нови Сад 2.

9. Пут. пошта Сомбор – Бечеј 170 и обратно / Co – Be 170 и Be – Co 170 / саобраћа у возу 8217 и 8214 у 15.55 – 19.50 и 2.56 – 6.26. Путовање траје 14.31 часова. Припада по једна дневница III категорије. Путују два службеника у Fm вагону. Управна пошта Сомбор 2.

10. Пут. пошта Сомбор – Црвенка - Богојево 171 и обратно / So – Bo 171 и Bo – So 171 / саобраћа у возу 8513/8724/8723/8719/8720 и 8717/8718/8514 у 13.47 – 20.27 и 2.17 – 7.08. Путовање траје 17.21 час. Припада једна дневница III категорије. Путује један службеник у Fm вагону. Управна пошта Сомбор 2.

11. Пут. пошта Београд – Вршац 174 и обратно / Be – Vr 174 и Vr – Be 174 / саобраћа у возу 2314 и 2317 у 3.50 – 6.38 и 19.30 – 21.58. Путовање траје 17.21 час. Припада по једна дневница II категорије. Путују два службеника у Fm вагону. Управна пошта Нови Сад 2.

Рад у путујућој пошти 1950. године

12. Пут. пошта Зрењанин – Алибунар 178 и обратно / Zre – Ali 178 и Ali – Zre 178 / саобраћа у возу 9427 и 9426 у 12.40 – 15.31 и 5.53 – 8.31. Путовање траје 19.51 час. Припада једна дневница III категорије. Путује један службеник у Fm вагону. Управна пошта Зрењанин 2.

13. Пут. пошта Кикинда – Ђала 180 и обратно / Ki – Đa 180 i Đa – Ki 180 / саобраћа у возу 7731 и 7732 у 7.50 – 12.52 и 13.10 – 18.06. Путовање траје 10.16 часова. Припада пола дневнице III категорије. Путује један службеник у Fm вагону. Управна пошта Кикинда 2.

14. Пут. пошта Кикинда – Београд 183 и обратно / Ki – Be 183 и Be – Ki 183 / саобраћа у возу 2219 и 2214 у 17.10 – 21.30 и 4.25 – 9.24. Путовање траје 16.14 часова. Припада по једна дневница II категорије. Путују три службеника у Fm вагону. Управна пошта Кикинда 2.

15. Пут. пошта Зрењанин – Бела Црква 186 и обратно / Zre – BC 186 и BC – Zre 186 / саобраћа у возу 9213/9231 и 9232/9216 у 3.30 – 8.22 и 13.00 – 18.52. Путовање траје 15.22 часа. Припада једна дневница III категорије. Путује један службеник у Fm вагону. Управна пошта Зрењанин 2.

16. Пут. пошта Зрењанин – Радојево 192 и обратно / Zre – Ra 192 и Ra – Zre 192 / саобраћа у возу 6714 и 6715 у 7.05 – 11.55 и 12.45 – 17.10. Путовање траје 10.05 часова. Припада пола дневнице III категорије. Путује један службеник у Fm вагону. Управна пошта Зрењанин 2.

Путујућа пошта Нови Сад – Сента 156 и обратно / NS - Se 156 и Se – NS 156/ саобраћа у возу 8014 и 8017

(приказ документа наставиће се у наредним бројевима "Гласника")

(приредио В.Б.)

ITALIA 2018
www.italia2018.eu

Војислав Беговић

ПОШТА ПРИПАДНИКА ЈНА - УНЕФ У ЕГИПТУ [5]

нови прилози

Vojislav Begovic

LETTERS SENT FROM EGYPT TO YUGOSLAVIA DURING THE MISSION UNEF I – NEW CONTRIBUTIONS [5]

Six decades have passed since the arrival of the first Yugoslav contingent within the United Nations Peace Force (UNEF) in Egypt. In 1956, immediately after the Suez Crisis and the Arab-Israeli conflict in the Gaza Strip, the United Nations formed emergency intervention forces and sent them to Egypt in a peacekeeping mission. Yugoslav soldiers remained until the withdrawal of UNEF in June 1967. In the period from November 1956 to June 1967, there were 22 shifts that included 14,265 members of the JNA. Shifts are made every six months, so the number of letters sent to the homeland is low. In the scope of this work, letters were sent from Egypt to Yugoslavia during the UNEF I mission.

У трећем наставку овога рада (ФГ18) хронолошки сам приказао жигове издвојене са реалних објеката (писама) које сам током истраживања прегледао. У овом наставку дајем прегледну табелу у коју сам пописао материјал коришћен у анализи.

Тип жиг према Винтеру[1]	Манипулативна ознака	Датум писма	Примедба
1	Печат	23. 12. 56 11. 5. 57 28, 12. 57 11. 9. 59	Направљен од гуме, двокружни 31 mm. у пречнику, са текстом: VOJNA POŠTA Br. 6000 * BEOGRAD * и државним грбом у центру. Задржао се у употреби и после увођења првих жигова направ љених од метала, са којима је заједно коришћен. На писмима, све до 1960. могу се наћи два и више различитих жигова.

[1]Dr A. Winter *UN Forces in Egypt 1956-1967 The Yugoslav Contingent,* "Egyptian Philatelic Topics", септембар-октобар 1975.

Тип жига према Винтеру	Манипулативна ознака	Датум писма	Примедба
 2	Пригодни жиг	1957	Почетком 1957.[2] у употребу се уводи једнокружни метални жиг пречника 25 mm, са текстом са унутрашње стране кружнице: POŠTA ODREDA JNA ∗ EGIPAT-UNEF ∗. У центру жига напис: 1956-1957
 3	Пригодни жиг	1958	Средином 1958. године у употребу се уводи жиг са истим текстом и натписом у центру: 1956-1958
 4	Пригодни жиг	1959	Почетком 1959. године у употребу се уводи жиг са истим текстом и натписом у центру: 1956-1959

[2] У раду др Винтера као и у другим радовима који су ми били доступни не наводе се прецизни датуми стављања у употребу ових војно-поштанских жигова.

Тип жига према Винтеру	Манипулативна ознака	Датум писма	Примедба
5	Поштански жиг са покретним датумом	9. 6. 59 11. 9. 59 01. 1. 60 13. 2. 60	Од јуна 1959. године у употребу се уводи двокружни метални жиг пречника 30 mm, са текстом у кругу: POŠTA ODREDA JNA – EGIPAT * UNEF * са датумом у мосту у средини. Овај жиг је први који садржи све елементе класичног поштанског жига
6	Поштански жиг са покретним датумом	21 X 1960 27 XI 1961 ... IX 1962	Током марта 1960. у употребу је стављен двокружни жиг пречника 35 mm. са текстом: UNEF POŠTA ODREDA JNA - UAR-(EGIPATSKA OBLAST) – са пуним датумом у мосту. Задржао се у употреби све до 1964. године.

Састанци филателиста у Београду

улица Светог Саве 16-18/II

недељом од 9 до 14 часова

Тип жига према Винтеру	Манипулативна ознака	Датум писма	Примедба
7	Пригодни жиг	27. XI 1961	Поводом пет година од доласка југословенског контингента у употребу је уведен двокружни пригодни жиг пречника 43 mm. UNEF ODRED JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE – EGIPAT – UAR. У средишту жига цртеж голубице са маслиновом гранчицом у кљуну и натписом: 1956 - 1961.

Сл..1 Текст на полеђини фотографије показује употребу пригодног жига и после 1961. године. Жиг није могао бити поштански употребљен.

Тип жига према Винтеру	Манипулативна ознака	Датум писма	Примедба
8	Поштански жиг са покретним датумом	01. 11. 63	Од јула до новембра 1963. године, део југословенског контингента послат је у Јемен. Уведен је у употребу двокружни метални жиг са датумом у мосту (9). Прилично ретка употреба овога жига може се објаснити малим бројем деташираних војника који су разменили мали број пошиљака писама између Јемена и Југославије. Жиг се налази отиснут у црној, плавој, плаво-љубичастој и црвеној боји.

Последња вест

На изложби ОсмоОкно, у Крању, чланови СФС су освојили две златне и три позлаћене медаље. У прилогу је табеларни приказ резултата

Class	Exhibitor	Title of Exhibit	Points (Award)
B1 Traditional Philately	Vladimir Milić	Studija izdanja jugoslovenskih redovnih maraka "Znamenitosti" u dubokoj linijskoj štampi	75 (Gold)
B2 Postal History	Ivan Tangl	Postal Services in Novi Sad till 1871	76 (Gold)
B4 Postal Stationery	Dragoš Petrović	Celine za domaći saobraćaj Kraljevine SHS i Kraljevine Jugoslavije (izdanja 1919-1939)	67 (Vermeil)
B5 Thematic Philately	Tivadar Gaudenyi	Mente et Malleo (Segments of the Serbian Geology)	68 (Vermeil)
B6 Maximaphily	Jan Ribarski	Gaston Lagaffe	65 (Vermeil)

Тип жига према Винтеру	Манипулативна ознака	Датум писма	Примедба
9	Поштански жиг са покретним датумом	-1 VI 1964 13 IX 1964 29 III 1965 20 XI 1965 1 VII 1966 11 VII 1966 14 XI 1966	У мају 1964, уведен је у употребу нови метални двокружни жиг пречника 31 mm. Текст је исти као код жига број 5 с тим што је реч EGIPAT замењена речју UAR.
10	Административни печат УН контингента Југословенске народне армије	1957	Употребљен заједно са печатом (1) на авионском писму

Сл. 2 Типови манипулативних ознака на пошиљкама писама мисије Југословенског одреда у саставу УНЕФ-а (1956 – 1967)

Fig. 2 Types of manipulative markings on letter shipments of Mission of the Yugoslav Detachment within UNEF (1956 - 1967)

Сл. 3

На слици 3 приказана је најранија пошиљка коју сам регистровао из тзв. "прве фазе" боравка југословенских припадника мировних снага УНЕФ у Египту. Према периодизацији, обухвата област Суецког канала и траје од новембра до децембра 1956 (в. Гласник бр. 16, стр. 65). Животић[3] наводи да су у Ел Балаху припадници југословенског контингента имали свој први логор (од 3. децембра 1956).

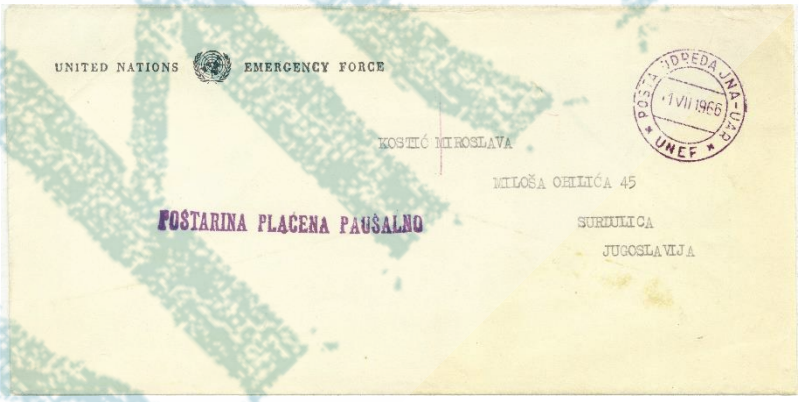

Сл. 4 (1.VII 1966). Писмо типа "Американ," са заглављем УНЕФ-а, послато за Југославију (Сурдулицу).

[3]Александар Животић, "Форсирање песка – Одред ЈНА на Синају", Медија центар "Одбрана", Београд 2011

Писма из Одреда послата после 1959. године не носе печат "Војна пошта бр. 6000 Београд". Не искључујем могућност, да је и после овог рока (непотребно) овај печат отискиван паралелно са војно-поштанским жигом (сл. 5). Престанак потребе за печатом "Војна пошта бр. 6000 Београд" повезујем са увођењем војно-поштанског жига са покретним датумом. Најранији такав жиг који сам видео носи датум 11.9.59. Приказао сам га на објекту у четвртом наставку овога рада. Овде га дајем издвојено, без одговора на питање: када је престала обавеза употребе печата "Војна пошта бр. 6000 Београд"? Клаузула "POŠTARINA PLAĆENA PAUŠALNO" стављана је на све пошиљке за потребе надослања по њиховом приспећу у Београд.

Сл. 5

Сл. 6 (1966.) Поштански жиг са покретним датумом отиснут на писму заједно са вињетом извидничке испоставе у Шарм Ел Шеику. (колекција Н. Љубичић)

Др Херман Диц

РЕТКЕ ДОПИСНИЦЕ КНЕЖЕВИНЕ ЦРНЕ ГОРЕ ИЗ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ ТРГОВЦА ОТА БИКЕЛА

Dr. Herman Dietz

RARE POSTOCARDS OF THE PRINCIPALITY OF MONTENEGRO FROM OTO BICKEL CORRESPONDENCE

Filatelists who collect the Principality / Kingdom of Montenegro, the name of Otto Bikel is certainly known. This articel deals with rare postcards, which are coming from Oto Bickel correspondence.

Филателистима који сакупљају Кнежевину/Краљевину Црну Гору, име Ота Бикела је свакако познато. Бикел је био трговац поштанским маркама, који се бавио земљама које су имале не тако велики обим поштанског саобраћаја. Он је основао своју трговачку фирму 1890., а већ 1891. се преселио у Сан Марино, како би директно са извора снадбевао своје клијенте. У периоду 1892-1894 је издавао властити часопис са рекламама – Сан Марино Филателист. Касније, након више од 100 година, поштанска управа Сан Марина му је посветила једну пригодну поштанску марку (Михел број: 1725).

У пролеће 1893. Ото Бикел се преселио на Цетиње, главни град Црне Горе, где је на име његове супруге Леони Б. Бергер отворена трговина за турске цигарете и поштанске вредноснице Црне Горе. Оно што је за њега било важно јесте да је овде дошао у контакт са релевантним људима из поштанске управе и да је могао да утиче на план издавања вредносница. Претпоставља се да је од њега дошла сугестија да се поводом 400 година штампарије у Црној Гори 1893. емитује издање са претиском на ћириличном писму ПРОСЛАВА ШТАМПАРИЈЕ. Осим тога Бикел је убедио поштанску управе у корист увођења портомарака и у промену боја поштанских вредносница у кратком временском периоду и у малим количинама. Тако је настао завој за новине од 2 новчића у црвеном и 3 новчића у црном, који су били неопходни, а тешки за пронаћи. Око ове активности Ото Бикела и његове супруге већ је писано у чланку из 2001. [1].

Поштанска управа је онда препознала да постоји интересовање колекционара у иностранству за црногорске марке, тако да би продајом марака, чак и поништених, приход државе био повећан. Дакле претисак ПРОСЛАВА ШТАМПАРИЈЕ је урађен и онда поништене марке по половини номиналне вредности нуђене сакупљачима и трговцима. Ото Бикел није имао никакве користи, јер је Пошта због добре продаје увек повећавала тираж нових издања, па је због тога Бикел морао своје почетно високе цене да понуди јефтиније. Због тога је одлучио да напусти Цетиње већ

након три године и да измири своје претплатникее. У лето 1895. Преселио се у Нимфенбург, Минхен.

Током боравка на Цетињу, Ото Бикелу је пошло за руком да купи штампарске и друге особености црногорских поштанских целина и марака, које је он онда регуларно поништене или регуларно путоване имао у својој трговачкој понуди. Нешто од тог материјала он је већ нудио за време његовог боравка на Цетињу, али након његово пресељења он је ангажовао свог представника на Цетињу, који је њему 1896-1897 по потреби слао материјал поштом. Нажалост, нама није познато име представника на Цетињу, јер у постојећој кореспонденцији на картама стоји само иницијал Е. („Поздрав, Е." или нешто слично). У тим материјалима из 1896. и 1897. налазе се уникатни примерци, који постоје само у кореспонденцији Ото Бикела. Стога се у овом чланку обрађује посебно тај материјал.

Оно што је изузетно код ових целина јесте постојање додатне франкатуре на њима. Потребно је знати да јубиларне марке нису биле у понуди на поштанским шалтерима, него се до њих могло доћи само посебном поруџбином код поштанске управе. То је био разлог да не постоје права писма са овим маркама и оне се могу пронаћи само на писмима сакупљача, при чему су веома ретка. Јубиларне марке се данас могу наћи углавном на Бикеловим пошиљкама.

Испод су приказане две Бикелове дописнице, прво обична дописница са франкатуром 3+2 новчића (слика 1) и препоручена дописница са франкатуром 2+3+10 новчића (слика 2) – обе послате са Цетиња ка Нимфенбургу. Карте имају печат Цетиња (15.8.96.) и Нимфенбурга (21.8.96.),

председник: др Јан Улрих Клаус, email: **mail@janclauss.eu**

www.arge-jugoslawien.de

Слика 1. Бикелова дописница од 15.8.96 са јубиларним издањем као додатном франкатуром

Слика 2. Бикелова дописница са одговором са јубиларним издањем као додатном франкатуром

Други примерак ове преписке од 15.8.98 је била прва црногорска дописница из 1887. Дописница од 2 новчића је додатно франкирана са јубиларном марком

Следећи примерак у овој преписци од 15.8.96. био је прва црногорска целина из 1887. године. Дописница од 2. новчића (слика 3) је послата као препорука са додатном франкатуром марака од 2 (Прослава),

5 и 7 новчића, што је за 1 новчић префранкирано. Бикел је настајао да направи стварно путовале поштанске објекте са различитим, али увек исправним вредносницама.

Слика 3 Препоручена дописница од 15.8.96 са додатном франкатуром пригодног издања

Истог датума послата је карта са одговором (слика 4). Може се претпоставити да су евидентирана писма послата Бикелу 15.8.96 била нумерисана Р-налепницама (бројеви у колекцији аутора крећу од 67 до 132). То свакако није било мало слање пошиљака.

Слика 4 Препоручена дописница са одговором (15.8.96) са благо помереним претиском

Интересантно је да се печат RECOMMANDEE на картама 1896/97 разликује од оног који је Бикел користио за своје пошиљке на Цетињу. Бикел је, очигледно, однео своје канцеларијски материјал заједно са променом места боравка.

Посебно су занимљиви погрешни претисци, који очигледно постоје само на Бикеловој кореспонденцији. Већ у часопису „Филателиста" из Сан Марину број 11 из новембра 1893. објављен је оглас Леони Б. Бергер: "Дописнице са грешком у претиску (некоришћене или путовале) 2 новчића жута на зеленом уместо на жућкастом картону, како је описано у Сенфовом часопису, стр. 242". Ову дописницу налазимо поново у кореспонденцији из 1897. (слика 5). Очигледно да је користио ову дописницу са претиском. Она је дофранкирана исправно 1 + 2x2 + 3 (Прослава) + 5 нов.

Слика 5 Препоручена дописница са грешком: 2 новчића на зеленкастом папиру

Једна посебност је грешка код дописнице од 2 новчића у боји 3 дописнице од 3 новчића на зеленкастом картону (слика 6). На полеђини је опис, вероватно написан касније од стране Бикела лично: Грешка издања 1`892., 2 новчића зеленкаста уместо жућкасте (како је званично издато): 8 примерака, до сдада непознато." Ова дописница долази такође из преписке од 15.8.1895.

Слика 6 Дописница са грешком: 2 новчића на зеленкастом картону

Пошто је Ото Бикел боравио у месту где су штампане поштанске допсинице, он је био у могућности да набави дописнице које нису биле доступне на шалтеру поште. На тај начин је успео да постојећу макулатуру пошаље путем поште као стварно путоване објекте, што је такође случај са кореспонденцијом из периода 1896/97.

Леп пример је дописница од 3 новчића са новог дуплим претиском у црвеној боји (слика 7). Овај примерак такође припада групи послатој 15. августа 1896. године.

Слика 7 дописница са двоструким претиском црвене боје

Дописница са двоструким претиском црне боје, као што је од 3 новчића на зеленкастосивом картону (слика 8), налази се у овој преписци.

Слика 8 Дописница са двоструким претиском црне боје (15.8.96)

У једној каснијој преписци од 13. фебруара 1897. (пристигла у Нимфенберг, 19. фебруара) налазе се специјалитети целина јубилеја послати препоручено. Овде се може приказати дописница од 2 новчића са двоструким претиском (Слика 9) и дописна карта са одговором са непретиснутим делом марке (слика 10). Такође се може видети да је претисак Прослава штампан заједно са претиском дописне карте.

Слика 9 Јубиларна дописница од 2 новчића са двоструким црним претиском

Слика 10 Грешка недостајући део претиска код јубиларне дописнице са одговором

На крају, још једна некоришћена дописница од 2 новчића, на којој је печат RECOMMANDEE показује да потиче из Бикелове колекције. Дописница има обрнут претисак вредности и може се рећи да представља једини познати примерак. У сваком случају, неко је написао на полеђини оловком: "Обрнути претисак – само један познати комад ".

Слика 11 Дописница од 2 новчића са обрнутим претиском вредности

Литература

[1] Hermann Dietz, Otto Bickel u Crnoj Gori, Filatelista Beograd 2002, 248 i 249 (Original Südost-Philatelie 72/2001)

Ричард Гратон

ДЕФИНИЦИЈЕ ФАЛСИФИКАТА

Richard Gratton , FRPSC, AIEP

Fake and Forgereies Definitions

This Article deals with main definitions of Fakes, Forgeries and Counter and it is based on presentation Exhibitions Prohibited stamps at FIP exhibitions Illegal and abusive issues in philately (Taipei 2016 –October24, 2016.), which is available on Fédération Internationale Internationale web site.

Фалсификовање поштанских објеката је генерално процес стварања, имитирања предмета или прилагођавања са намером преваре сакупљача или поштанске управе.

Фалсификат или потпуни фалсификат

Оригинал

фалсификат

Фалсификат (енг. Forgeries) је објекат који је у потпуности направљен од стране фалсификатора: није коришћен оригинални папир, оригинална машина за зупчање, оригинална штампарска плоча, оригинално гумирање. Први фалсификати појављују се упоредо са издавањем поштанских марака и представљају проблем за сакупљаче. Први чланак на ту тему датира још из 1862. године: De la falsifications des timbres-poste in 1862 који је написао Jean-Baptiste Moens из Белгије. Убрзо је Pemberton објавио чланак Forged Stamps: How to detect them.

За разлику од фалсификата на штету поште, они су врло чести у колекцијама сакупљача. Већина је произведена у првим данима сакупљања поштанских марака у 19. веку. Тада су многи сматрали да у ситуацији када нису у прилици да дођу до оригиналних примерака, празно место у албуму може и треба да попуни фалсификат. Касније, поготово крајем деветнаестог и почетком двадесетог века, велики број марака је фалсификован у циљу трговине, укључујући и честе као и и ретке марке.

Делимични фалсификат

Делимични фалсификат (енг. Fakes) је објекат направљен уз интервенцију фалсификатора на оригиналном објекту. Ова интервенција може бити на пример на зупчању, боји, претиску, гуми... Процес настанка делимичног фалсификата започиње од оригиналног објекта који се на неки начин мења интервенцијом фалсификатора у циљу преваре сакупљача. Каталози често показују различите варијације поштанских марака уз, наравно,

Оригинал

фалсификат

огромне разлике у каталошким проценама истих. Управо ово је велики мотив фалсификаторима да својом интервенцијом каталошко ниско процењен оригинални објекат симулирају као каталошки високо процењен објекат. Понекад само мање промене могу утицати на очигледну процену марке. Литертатура и знање су веома важни борци у откривању кривотворина и фалсификата. Онај ко је у стању да идентификује неке од најочигледнијих фалсификата може уштедити новац који би дао испитивачу.

Фалсификати на штету поште

Оригинал

фалсификат

Објекти направљени са циљем преваре поштанског оператера се називају Фалсификати на штету поште (енг. Postal forgeries or counterfeits). Циљна група потенцијалних купаца у овом случају су корисници поштанских услуга, којима се нуди већа количина ових објеката по цени која је знатно нижа од номиналне вредности односно од цене коју би тај корисник платио код поштанског оператера. Управо ова околност тј свакодневно коришћење поштанских услуга је главни разлог за прављење фалсификата на штету поште.

Заштитне мере

Поштанске управе су, у циљу борбе против ове преваре, развиле мере за заштиту својих производа односно поштанских марака. Неке од ових мера су сличне онима који се користе за заштиту новчаница:

- Водознак
- Специјални папир
- Методе штампања
- Уметање свилених нити
- Тајна ознака која је видљива или невидљива под микроскопом итд

Разлику између фалсификата и фалсификата на штету поште је код неупотребљених објеката немогуће установити простом компарацијом, јер оба објекта имају идентичан начин производње. Међутим, ако марке имају траг поштанског жига, онда је разликовање лакше. Ако марка има

лажан жиг на себи, очигледно да је тај објекат направљен за превару сакупљача, а не да буде коришћен на штету поште.
Међутим, ако је жиг оригиналан, онда је вероватно у питању објекат који је коришћен у циљу преваре поштанске управе али не и нужно јер се дешава да фалсификатори користе оригинални жиг не били на тај начин симулирали поништен поштански објекат.
Разлика, која уз додатни опрез, може бити кључна у разликовању ова два фалсификата, јесте путовали поштански објекат као писмо на пример.
Објекти који су наводно издати од непостојећих управа односно држава, а у циљу преваре сакупљача називају се синдареле и представљају посебну групу.

Методе при фалсификовању

Потпуно фалсификовање (Entire forgeries)

Ово је врло честа метода производње фалсификата. Фалсификатор почиње од нуле и гравира потпуно нову плочу. Практично је немогуће произвести нову гравуру која ће бити идентична оригиналној. Примера ради, разлика која може да постоји јесте различит број линија у гравирању позадине. Међутим очигледно је да савремене технике лакшавају процес фалсификовања, али познавање различитих техника штампе може бити од кључног значаја за благовремено откривање фалсификата.

Фалсификат претиска (Forged overprints)

Фалсификовање претиска је исто тако врло честа појава код фалсификата. Овде се грубо морају раздвојити две групе:

- прва, где фалсификатор покушава да симулира претисак који је поштанска управа урадила на некој марки
- друга, где фалсификатор ставља претисак преко марке, а који су у суштини непостојећи у званичном поштанском промету и нису никада издати од стране поштанске управе.

Начин по коме је могуће утврдити валидност претиска, је поред просте компарације истих, познавати технике штампе.

Фалсификат зупчања (Reperforating)

Метода тзв. „назупчавања" оригиналних објеката са циљем симулације ређег зупчања се такође повремено појављује код фалсификованих објеката. Углавном се препознају по неравномерном низу рупица на ранду, али постоје и врло успешно реализовани примерци.

Фалсификати настали променом боја

Боја марке може се променити излагањем марке различитим хемикалијама или излагањем марке на јаком сунцу. Пажљиво примењене

хемикалије се такође могу користити за уклањање одређених боја или за производњу "ретких" недостајућих тј непостојећих боја на оригиналној марки.

Испитивање марака

Задатак је да стручно лице покуша да утврди да ли је испитивана марка права; односно да ли је је марка одштампана са исте плоче или клишеа као и оригинална. Међу факторима који се могу размотрити су:

- Да ли је дизајн марке исти као код оригиналног примерка? Фалсификовани објекат увек прати мања или већа разлика у односу на оригинални објекат.
- Да ли је димензија марке у реду?
- Да ли примењена иста врста штампе као код оригиналног примерка (литографија, дубока линијска штампа, књиготисак...)
- Да ли је употребљени папир идентичан као папир код оригиналне марке? Да ли су иста дебљина папира, боја и тип папира?
- Да ли марка поседује одговарајући водознак као оригинална марка?
- Да ли је зупчање у реду тј да ли се поклапа размак код перфорације, да ли је перфорација исте димензије, истог типа и облика као код оригиналне марке?
- Да ли је боја марке у реду? Да ли је штампана истом врстом боје као и оригинална марка? Примера ради, неке боје имају особину позитивне реакције под дејством ув лампе
- Да ли је гума марке оригинална?
- Чак и ако су употребљене оригиналне штампарске плоче, да ли су оне можда употребљене касније? Да ли је употреба била званична или незванична? Тада се могу очекивати одређене разлике у употребљеној боји и врсти папира

Испитивач мора да одговори да ли је марка мењана на било који од следећих начина:

- Да ли је боја марке промењена (хемијским путем нпр)?
- да ли је перфоарација додата или уклоњена не би ли се симулирао незупчани примерак
- Да ли је дизајн на било који начин промењен?
- Да ли је претисак додат или уклоњен?
- Да ли је отисак поштанског жига додат или уклоњен? Ако је објекат поништен, да ли је жиг оригиналан и да ли је одговарајући за време важења марке?
- Да ли је учињена било која друга промена?

Позитиван одговор на било које од ови питања имплицира одговор да се ради о фалсификату и у складу са тим атестар издаје своје мишљење.

УКРАТКО

Литература - периодика

- Крајем јула месеца 2017., објављен је нови број часописа Савеза Филателисте Србије: Филателиста 275.
- Нови број у овој години Südost-Philatelie (часопис Арге Југославија) биће објављен је септембра ове године.

Најаве јесењих сусрета колекционара

- Београд - 30. септембар 2017. од 9 до 15 часова
  98. међународни сусрет нумизматичара и колекционара - Хотел „Славија"
- Суботица - 7. октобар 2017. од 9 до 14 часова
  76. међународни сусрет колекционара у Суботици - Непкер, Трг Лајоша Кошута 4
- Нови Сад - 21. октобар 2017. од 9 до 13 часова
  Сусрет филателиста, нумизматичара и других колекционара - Основна школа „Ђорђе Натошевић", Максима Горког 54

Доплатна марка Дечија недеља 2017

За време трајања „Дечје недеље" од 2. до 8. октобра 2017. године плаћа се посебан износ, и то на:

	Динара
1. Сваку продату карту у међумесном и међународном превозу у железничком, водном, ваздушном и друмском саобраћају	40,00
2. Сваку поштанску пошиљку у унутрашњем поштанском саобраћају, осим на пошиљке новина и часописа чији пријем, пренос и уручење обављају јавни поштански оператор и други поштански оператори, у складу са Законом о поштанским услугама („Службени гласник РС", бр. 18/05, 30/10 и 62/14)	10,00
3. Сваку продату улазницу за позориште, биоскоп, другу културну манифестацију и спортску приредбу за коју се наплаћују улазнице	33,00
4. Сваку продату грамофонску плочу, музички компакт-диск и видео касету	20,00

Пригодно издање „Председавање Србије Организацији за европску безбедност и сарадању (ОЕБС)“

Пригодно издање је емитовано 20. октобра 2015. године и било је понуђено на поштанским шалтерима и у „Србијамарки“, у Таковској улици у Београду. Марка је штампана на обичном папиру са гумом високог сјаја (исти папир је употребљен за редовно издање од 1, 11 и 23 динара у периоду септ.-нов. 2015. и за заједничко издање са Словенијом „180 година рођења Даворина Јенка“ Михел 633).

На тржишту се у току 2016. године изненада појавило ово пригодно издања али на потпуно другачијем папиру од првобитног (папир је исти као код издања 100 година од велике одбране Београда у Првом светском рату, Михел 624). Убрзо се појавило и објашњење Поште односно „Србијамарке“, која је од ЗИНа посебно тражила штампу на квалитетнијем папиру, како би те марке искористили за албуме (тираж албума непознат редакцији) који су специјално рађени за Министарство спољних послова Републике Србије, а чинили су их по један деветерац из табака и једна марка за ФДЦ (слика). Остатак је, наводно распоређен искључиво трговцима који имају уговор са „Србијамарком“, тако да су претплатници који текућу продукцију купују на шалтеру поште 11101 или у продавници „Србијамарке“ у Таковској остали без ове позиције на другом папиру. Истовремено пласирана је и тврдња да не постоји ни један у целости очуван табак на квалитетнијем папиру. Михел је 2017. регистровао оба папира: 628v (8,00 EUR) и 628w (1,40 EUR).

У првој половини ове године на интернет ибеј аукцији појавио се у понуди албум ОЕБС урађен за Министарство спољних послова Републике Србије по почетној цени од 20 долара, која је уједно била и крајња цена (купио приређивач ових редова). На другој унутрашњој корици био је деветерац марке ОЕБС, као и ФДЦ, али наравно на обичном папиру (628w), а не на квалитетнијем папиру како је било предочено од стране Поште. Остала је могућност да је аукционер знао о чему се ради и на време заменио објекте, што није толико вероватно, али не и немогуће. Свакако читава прашина која се подигла око „квалитетнијег“ или кредастог папира, уз сада отворено питање да ли је Министарство заиста добило албуме у којима су пригодне марке ОЕБС на квалитетнијем папиру (628v) баца сенку сумње на ову најновију „реткост“.

Приредио В. М.

Војислав Беговић

ПРЕПИСКА РАТНИХ ЗАРОБЉЕНИКА И ИНТЕРНИРАНИХ ЛИЦА ИЗ СРБИЈЕ, ПОСРЕДСТВОМ МЕЂУНАРОДНОГ КОМИТЕТА ЦРВЕНОГ КРСТА [17]

Vojislav Begovic

WWI POW-MAIL [17]

In this paper, we continue the research of the places of internments of Serbian soldiers and civilians, in camps and labor brigades outside the camps, which are not in the official records of the International Committee of the Red Cross and related organizations. Relationships and contacts with the homeland were often vital to the survival of these people. Somehow way of transferring letters and packages existed. Shipments traveled for a long time, and often did not arrive at their destination.

Трагом докумената заробљеничке преписке доспели смо до података о местима интернирања која се не наводе у доступној литератури. У већини случајева ради се о интернирцима који су у саставу радних бригада били измештени из матичних логора и радили у фабрикама, рудницима, на пољопривредним имањима, јавним радовима итд. с циљем одржавања ратне економије сила Осовине.

На списку места у којима су се налазили српски официри, војници и интренирани цивили у Аустро-Угарској, (в. ФГ број 17) не помиње се Чонопља (мађ. Csonoplya, нем. Tschonopel). Према истом извору у Сомбору, удаљеном од Чонопље 18 км, било је интернираних српских војних и цивиланих лица. Мислим, да је у овом случају српски интернирац припадао месту интернирања Сомбор, и да је био у откоманди радећи на пољопривредном имању у месту Чонопља, која је имала пошту у којој је могао да преда своју карту. (Сл.1)

Отпремање пакета заробљеним и интернираним лицима, без посредовања Црвеног крста и других хуманитарних организација, било је могуће преко аустроугарске поште (K. u. K. Etappenpostamt) на територији окупиране Србије (K. u. K. Militärverwaltung in Serbien). Овај пут подразумевао је плаћање таксе коју су плаћали пошиљаоци приликом предаје пакета пошти.

Од 1916. године такса је износила 10 хелера, па су увек у тој вредности налепљиване аустоугарске таксене марке са претиском "K.u.K. Militärverwaltung in Serbien". На слици 2 приказана је пакетска спроводница коју ћу опширније анализирати у наставку.

Сл. 1

Пакет војном заробљенику А. Ј.
задња пошта Хајдубесермењ (Hajdúböszörmény)[1].

Пакет послат преко етапне поште Крагујевац (-5 X 17). Садржај: храна. На делу формулара резервисаном за "priljepljivanje franko biljega" пошиљалац исписао клаузулу: "Kriegsgef. sendung gebürfrei", у слободнијем преводу "Бесплатна пошиљка заробљенику". Таксена марка од 10 хелера са претиском "K. u. K. Militärverwaltung in Serbien" залепљена на формулару поништена је жигом етапне поште Крагујевац. Ипак, ова такса није поштанска. Осим налепљене таксене марке, у поштанској забелешци стоји: "порто 5 хелера". Овај издатак се вероватно односи на цену поштанског формулара.

[1] Град Хајдубесермењ се налази у источном делу Мађарске, удаљен 20 км од Дебрецина.

Сл. 2 (5. X 17) Поштанска спроводница за пакет послат из Крагујевца војном заробљенику заточеном у месту Хајдубесермењ (Hajdúböszörmény)

Према Лукићу[2] "Бројно стање интернираца у логорима и местима у угарском делу Двојне монархије у јуну 1918. године", у месту Хајдубесермењ налазила су се четири српска интернирца. У оближњем Дебрецину, према истом извору, било је 50 заточених Срба.

На пакетском спроводном листу, приказаном на слици 3, у адреси примаоца наведен је податак да је српски интернирац "из логора Ашах". Овим се потврђује често премештање интернираних из логора, углавном за потребе радног ангажовања. У овом случају, интернирани се налазио у радном одреду при фабрици шећера Селуп.

У доњем делу формулара отиснут је дворедни царински штамбиљ.

---

[52] Ненад Лукић, *Интернирање становништва и војника Краљевине Србије у аустроугарске логоре током Првог светског рата & Пописи умрлих у логору Болдогасоњ/Frauenkirhen 1914-1918,* Београд 2017

Сл. 3 1918 (2. јануар), Спроводни лист (таксиран фискалним маркама 2 x 4 хелера и 1 x 2 хелера =10 хелера, са претиском "K. u. K. Militärverwaltung in Serbien") за пакет послат из Крагујевца српском интернирцу на раду у фабрици шећера Селуп[3] – Угарска.

Сл. 4 Фабрика шећера у Селупу. Снимак из периода

[63] Фабрика шећера (Selypi Cukorgyár Lőrinci) налазила се у предграђу града Леринци у жупанији Хевеш у Великој равници на северу тадашње Угарске.

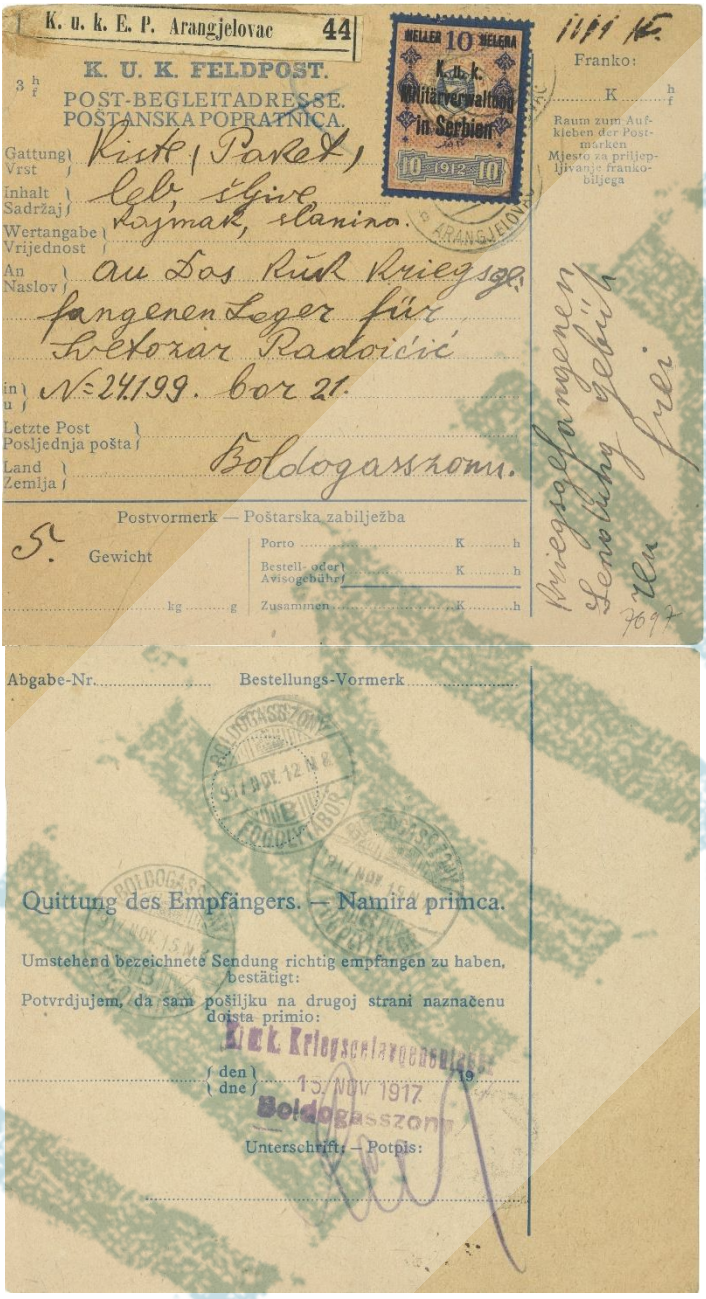

Сл. 5 (Новембар 1917.) Поштанска спроводница за пакет послат из етапне поште Аранђеловац заточеном у логору Болдогасоњ. На полеђини административни жиг заробљеничког логора Болдогасоњ.

Документ на слици 6 враћа нас на улогу Српског Црвеног крста у Великом рату. Штамбиљ на немачком језику ("des Serbischen Roten Krouzes, Genf.") отиснут на формулару експозитуре Бечке банке у Београду (1917). По налогу Српског Црвеног крста у Женеви извршен је пренос новца приватном лицу у Крагујевцу. То се види из бледо (на документу горе,

лево) отиснутог штамбиља на документу, у плавој боји - истој боји мастила којом је отиснут и троредни штамбиљ завођења са руком уписаним бројевима. Овај детаљ наводи на питање где, и у ком тренутку је на овом документу отиснут?

Сл. 6 (13. V 1917) Признаница (R)echnung *београдске експозитуре Бечке банке таксирана са марком од 10 хелера. Жиг окупационе општинске управе у Крагујевцу, где је новац достављен физичком лицу. Таксена марка поништена дворедним штамбиљем експозитуре Бечке банке.*

(наставиће се)

ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ ГЛАСНИК

Часопис за теорију и праксу филателије
Journal Philately Theory and Practice

ОГЛАШАВАЊЕ / ADVERTISING

¼ стране / ¼ of the page	1200 дин/10 EUR
½ стране / ½ of the page	1800 дин/15 EUR
1 страна / 1 page	3600 дин/30 EUR
Унутрашња страна корица / The inside cover page	6000 дин/50 EUR

ФИЛАТЕЛИСТИЧКА КОЛЕКТАНЕА [3]

PHILATELIC COLECTANEA

This magazine is in possession of a collection of 66 xerox copies of letters sent by Evgen Deroko to the collector of the stamps of the Principality of Serbia mr. ph. George Antić Letters were dated 3 June 1929 - February 29, 1940. They contain Derok's answers to the questions about postage stamps of the Principality of Serbia, which Antić collected. Starting from number 18, we publish some of the letters from this collection.

Писмо број 3

Београд, 25. X 1929.

Поштовани господине Антићу,

Моје писмо од 21. о. м. укрстило се са вашим од истога дана па видим да сте писмо од 11. о.м. са маркама примили.

Захваљујем вам на обавештењу у погледу оригиналних табака марака са грбом од 1866. године.

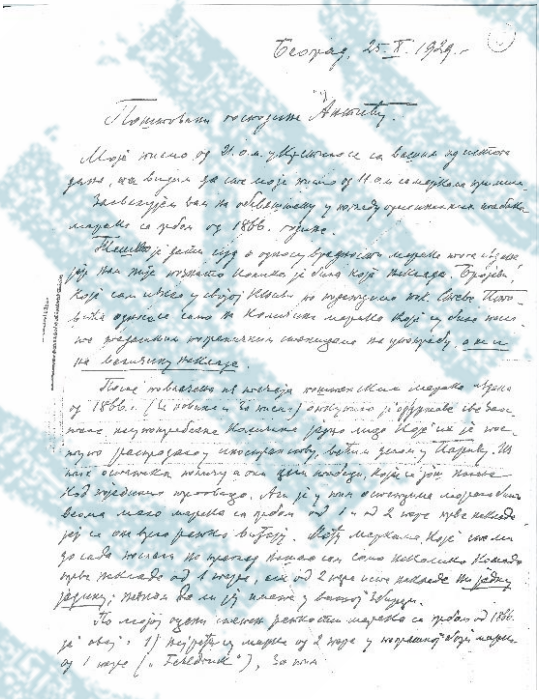

Сл. 1 Прва страница писма

Тешко је дати суд о односу вредности марака тога издања јер нам није познато колика је била која наклада. Бројеви које сам унео у својој књизи по подацима пок. Стеве Поповића односе се само на количине марака

које су биле послате тадашњим пограничним станицама на употребу, а не и на величину накладе.

После повлачења из течаја поштанских марака издања од 1866. г. (за новине и за писма) откупило је од државе све заостале, неупотребљене количине једно лице које их је поступно распродало у иностранству, већим делом у Паризу. Из тих остатака потичу и они цели табаци, који се још налазе код појединих трговаца. Али је у тим остацима морало бити веома мало марака са грбом од 1 и од 2 паре прве накладе јер се оне врло ретко виђају. Међу маркама које сте ми за сада послали на преглед нашао сам само неколико комада прве накладе од 1 паре, али од 2 паре исте накладе ни једну једину; не знам да ли их имате у својој збирци.

По мојој оцени степен реткости марака са грбом од 1866. је овај:

1) најређе су марке од 2 паре у погрешној боји марке од 1 паре ("Fehldruck "), затим
2) марке од 2 паре I накладе,
3) од 1 паре I накладе,
4) од 1 паре II накладе,
5) од 2 паре исте накладе и најзад
6) од 1 паре III накладе, она на хартији у боји (скроз обојеној), која није ни дошла у саобраћај, већ је сва уређена количина продата са заостацима осталих марака; она је дакле (...) и зато најјевтинија.

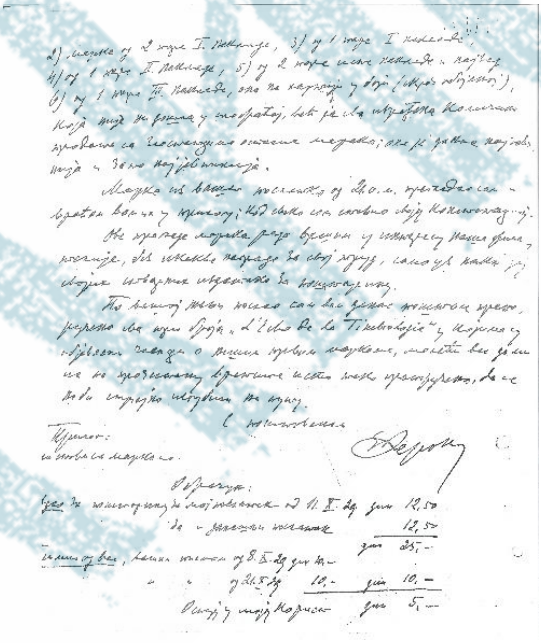

Сл. 2 Друга страница писма

Марке из вашег послатка од 21. о. м. прегледао сам и враћам вам их у прилогу; код сваке сам ставио своју констатацију.

Ове прегледе марака радо вршим у интересу наше филателије, без икакве зараде за свој труд, само уз накнаду својих стварних издатака за поштарину.

По вашој жељи послао сам вам данас поштом препоручено сва три броја "*L'Écho de la timbrologie*", у којима су објављени чланци о нашим првим маркама, молећи вас да ми их по прочитању вратите исто тако препоручено, да се не би случајно изгубили на путу.

С поштовањем

Потпис

Прилог:

(...) са маркама

ОБРАЧУН

(Приредио В.Б.)

* * *

Мr ph Ђорђе-Ђурица Антић (Сомбор, 1895 - 1991) апотекар, донатор, културни посленик, етнолог, филателиста и историчар, непроцењивих заслуга за сређивање архивске грађе, посебно фонда сомборског Магистрата, који је обрадио и превео са више језика. Реч је о неколико хиљада докумената у у сомборском архиву.

Проф. др Ненад Билбија

СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА У ФИЛАТЕЛИЈИ – СПОМЕНИЦИ РЕВОЛУЦИЈИ

Prof. Dr Nenad Bilbija

YUGOSLAVIA DEFINITIVE ISSUE „MONUMENTS TO THE REVOLUTION"

This articel deals with definitive issue of Yugoslavia called "Monuments to the Revolution", which were issued in the period 1974-1978. Differences in printings, colors, gum, types of paper which are not known in the literature so far are presented.

Чланак је првобитно објављен у часопису Филаберза, а за ову прилику прелом је приредио Владимир Милић, уз сагласност аутора проф. Билбије.

Редовне марке са мотивима монументалних споменика подизаним на местима значајним за партизански покрет 1941 - 1944., назване "Споменици револуцији", издаване су у раздобљу 1974 -1983. Прве вредности ових марака нашле су се на поштанским шалтерима 30. јануара 1974. (вредности од 20.00 и 50.00 динара). Вредност од 10.00 дин. Пуштена је у промет нешто касније 5. фебруара 1974., а вредности од 3.00 дин., 4.50 и 5.00 дин. 29.маја 1974. Свих шест вредности представљају основно издање (I штампање). Карактенистично је по техници штампе (дубока линијска штампа), нешто тањем папиру и гуми високог сјаја. Последње марке са мотивима "Споменика револуцији" емитоване су средином 1983. (1. јуна) и то вредности од 100 и 200 динара. Те две вредности, величином и двобојном офсет штампом, битно се разликују од марака основног издања.

У каталогу "Југомарке" (1991.) основно издање регистровано је под бројем 1422-1427. Напоменуто је да вредности од 5.00, 10.00 и 20.00 дин. постоје и у офсет штампи те да је посебно, под кат.бр. 1803, регистрована и вредност од 50.00 дин. у офсет штампи. Такође је назначено да се вредност од 5.00 дин., кат.бр. 1424 осим у зупчању величине 12 ¾ налази и у зупчању величине 13 ¼. Вредности од 100 и 200 дин. су уведене у каталог под бр. 1878 и 1879 уз напомену да обе вредности постоје у две величине зупчања: 12 ¾ : 12 ¼ и 13 ¼ : 13 ½ за вредност од 100 дин., те 12 ¼ : 12 ¾ и 13 ½ : 13 ¼ за вредност од 200 дин.

Михел каталог 1999-2000. региструје вредности од 3.00, 4.50, 5.00, 10.00, 20.00 и 50.00 дин. у свим варијететима под бројевима 1540-1545. Вредности од 100 и 200 дин. налазе се под бр. 1991 и 1992. уз назнаку постојања две величине зупчања и то: 12 ½ /A/ и 13 ¼ : 13 ½ /C/. Датуми издавања свих вредности основног издања су идентични онима у каталогу "Југомарке". Као датуми издавања неких вредности у офсет штампи се

наводе: 1981. г. за вредност од 10.00 дин, и 15.02.1982.г. за вредност од 50.00 дин. За вредности од 5.00 дин. и 20.00 дин. у офсет техници не наводе се никакави датуми емитовања. За вредност од 20.00 дин., како ону у дубокој линијској штампи, тако и у офсет штампи, каталог издваја варијетете засноване на боји слике али и флуоресцентним одсјајем под УВ лампом:

За дубоку линијску штампу

а) тамнољубичаста (бели одсјај)

б) љубичастопурпур (црвенкасти одсјај)

За офсет штампу

а) тамнољубичаста (бели одсјај)

б) тамносивојоргованаста (црвенкасти одсјај)

Међутим у каталогу за 2001/2002. који карактерише потпуно измењен начин презентације наших редовних марака, налази се информација да је вредност од 5.00 дин. у офсет штампи (кат. бр. 1542 II A) емитована 29.05.1974.г. што је нетачно и представља каталошку информативну грешку.

Каталог „Југославика Модерна" из 1988. уводи вредности основног издања под кат.бр. 1592 - 1597 наводећи као датум издавања 31. јануар - 29. мај 1974. што је мала несагласност у односу на предходне каталоге који као датум емитовања прве вредности (50.00 дин.) наводе 30. јануар. Наводи се да су вредности од 5.00 и 10.00 дин. поново штампапе 1976. а вредност од 20.00 дин. 1978. са гумом "без сјаја" те да постоји разлика у боји према маркама предходног издања. Те марке су приказане уз основно издање. Под новим бројевима (1802 и 1803) уводи поново вредности од 5.00 и 10.00 дин. штампане офсет техником и делимично промењеним бојама. Наводе се и различитости папира: B - обичан бели или жути E- кредасти за вредност од 10. 00 дин. Под кат.бр. 1967, као допунско издање, наводи се вредност од 20.00 дин. у офсет штампи а под бр. 2010 и вредност од 50.00 дин. Вредности од 100 и 200 дин. уведене су под бр. 2089 и 2090. Код величине зупчања наводе се 12 ½ /A/ и 13 ¼ : 13 ½ /C/. Према овом каталогу могу се издвојити следећа штампања:

Прво штампање - 1974. : 30. јануар - 29. мај; шест вредности, дубока линијска штампа и сјајна гума

Друго штампање - 1976. : само вредност од 5.00 дин. и 10.00 дин. дубока линијска штампа. гума без сјаја, вредност од 5.00 дин у две величине зупчања

Треће штампање - 1978. : само вредност од 20.00 дин., дубока линијска штампа, гума без сјаја.

Четврто штампање - 1978. : само вредности од 5.00 и 10 дин. у офсет техници, гума без сјаја, вредност од 10 дин. на обичном и кредастом папиру.

Пето штампање - 1981. : само вредност од 20.00 дин. у офсет штампи са гумом без сјаја.

Шесто штампање - 1982. : 15. фебруар само вредност од 50.00 дин. у офсет техници. гума без сјаја.

Часопис „Филателиста" бр. 177 (октобар 1978.) објавио је под насловом "НОВО ШТАМПАЊЕ РЕДОВНЕ МАРКЕ кат.бр. 1424 (5.00 дин)" да је та марка са гумом без сјаја и у плавољубичастој боји штампана и у офсет техници. Наведено је да се појављује са белом и жутом гумом. Бележи и појаву новог издања марке кат.бр. 1425 исте серије (10.00 дин.) такође у офсет техници и унеколико промењене боје. У истом часопису у броју 179 (фебруар 1979.) В. Беговић саопштава о појави марке кат.бр. 1426 (20.00 дин.) и у офсет техници.

Узимајући у обзир све наведене податке може се закључити следеће:

- Током 1974. емитовано је шест вредности (3.00. 4.50, 5.00, 10.00, 20.00 и 50.00 дин.) штампаних техником дубоке линијске штампе на обичном глатком папиру и са гумом високог сјаја 2.
- Током 1976. поновљено је штампање вредности од 5.00 дин. и 10.00 дин. такође у техници дубоке линијске штампе на скоро идентичном папиру али са гумом без сјаја. Вредност од 5. 00 дин. се притом налази у две величине зупчања 12 ½ : 12 ¾ (као и код предходног штампања) и 13 ½ :13 ¼
- У 1978. поновљена је, опет у дубокој линијској штампи, вредност од 20.00 дин. Поново се доштампавају вредности од 5. 00 и 10. 00 дин али у офсет техници. Појаву ових марака регистнтју каталог „Југославика Модерна" и часопис „Филателиста". Исти часопис у броју 179 региструје у офсет техници и вредност од 20.00 дин. коју каталог "Југославика Модерна" региструје тек 1981. под кат.бр. 1967, што је сагласно и са каталогом Михел који појаву марака у офсет стампи везује за 1981.г. мада за вредности од 5.00 и 20.00 дин. не назначује датум емитовања. Предпоставка је да је вредност од 20.00 дин. штампана у офсет техници како 1978.г., како то наводи В. Беговић у часопису „Филателиста" тако и 1981. како то наводе каталози Михел и"Југославика Модерна". То би било треће и четврто штампање вредности од 20.00 дин.
- У 1984. 15. фебруара емитована је вредност од 50.00 дин. у офсет техници и о томе постоји сагласност података у свим каталозима.

Разликовање марака првог и другог штампања у техници дубоке линијске штампе не представља никакав проблем јер се оне разликују по начину гумирања. Прво штампање које обухвата свих шест вредности је са гумом високог сјаја док је друго штампање са гумом без сјаја (тропска гума). Односи се само на вредности од 5.00, 10.00 и 20.00 дин. Вредност од 5.00 дин. налази се притом у две величине зупчања. Код марака у офсет техници штампаних на нешто дебљем обичном папиру са гумом без сјаја и само у једном случају, на кредастом папиру (вредност од 10.00 дин.) практично није могуће раздвојити треће и четврто штампање код вредности од 5.00 дин. Могуће је издвајање код вредности од 10.00 дин. на основу идентичности боје марке на кредастом и обичном папиру (тамнозеленосива) које би, према наводима у каталогу „Југославика Модерна" могло бити треће штампање те вредности. Код те вредности издвојени су примерци у црнозеленосивој боји (веома изражена разлика) али је она могла настати и током било ког штампања па се засићеност истом бојом не може сматрати поузданим елементом за разликовање трећег и четвртог штампања. Код вредности од 20.00 дин. издвојио сам неколико варијетета боје: црпкастосмеђепурпурну, смеђељубичасту и љубичастосмеђу у различитим степенима засићености (тамнољубичастосмеђа и јаркољубичастосмеђа). Сви примерци у љубичастосмеђој боји су са мање или више израженим црвенкастим одсјајима при осветљењу УВ светлошћу, док примерци других боја имају беличасте одсјаје. Уочљивих разлика у особеностима папира нема. Код вредности од 5.00 дин и 20.00 дин. постоје примерци са ребрастим наносом гуме.

Имајући у виду све наведено, класификацију марака „Споменици револуције" извршио сам искључиво на основу одређених разлика у филателистичким обележјима наводећи само да су оне издаване у периоду 1974. 30. јануар - 1983.г. 1. јун. Према особеностима штампе, папира, величине зупчања, гумирању и боји систематизовао сам их на следећи начин:

Редовно издање "Споменици револуције" 1974. (30. I)- 1983.(01. VI)
Једнобојна дубока линијска штампа или и једнобојни офсет за вредности од 5.00, 10.00, 20.00 и 50.00 дин и
двобојни офсет за вредности од 100 и 200 дин.
Папир, величина зупчања, боја и гумирање код неких вредности различити.

Тип I Дубока липијска штампа, папир обичан глађи, беличаст са хоризонтално пругастом грађом када се посматра са полеђине; пругаста грађа изостаје код вредности од 5.00 дин. у љубичастоплавој боји; зупчање чешљасто 12 ¼ : 12 ¾ и и обратно /А/; гума жућкаста, високог сјаја.

Тип II Дубока липијска штампа, папир обичан глађи, беличаст хомогене структуре. Гума без сјаја - тропска, беличаста до жућкаста у равномерном наносу; зупчање чешљасто 12 ¼ : 12 ¾ и и обратно /A/; код вредности од 5.00 дин. и 13 ½ : 13 ¼ /C/.

Тип III Једнобојни офсет, папир обичан. код неких вредности глађи или и кредаст код вредности од 10.00 дин.; беличаст или жућкаст каткад изразитије (вредност од 5.00 дин.); структура папира хомогена, под УВ светлошћу показује различите одсјаје беличасте до слабо црвенкасте код вредности од 5.00 дин., изразито различите код вредности од 10.00 дин, где се, као особени налазе примерци са бљештаво белим одсајем али се код таквих примерака не уочавају разлике у боји слике или папира; кад вредности од 20.00 дин. примерци смеђељубичасте и смеђастољубичасте боје показују беличасте одсјаје за разлику од примерака љубичастосмеђе боје који показују црвенкасте одсјаје; најупадљивије разлике запажају се код вредности од 50.00 дин. код које су одсјаји бели, беличасти или изразито тамножућкасти. Зупчање чешљасто 12 ¼ : 12 ¾ и и обратно /A/. Гума тропска, беличаста или жућкаста у равномерном /Ra/ или фино ребрастом /Re/ наносу код вредности од 5.00 и 20.00дин.

Тип IV Величином и двобојном офсет штампом, битно се разликује од типова I, II и III. Папир обичан, беличаст. Зупчање чешљасто: /A/ - 12 ¾ : 12 ¼ и и обратно., /C/- 13 ¼ : 13 ½ и обратно. Гума тропска у равномерном наносу. Приказ свих издвојених варијетета, по вредностима дат је табеларно.

Веома ретком може се сматрати вредност од 5.00 дин. у црнољубичастоплавој или црнкастољубичастоплавој боји штампаних техником дубоке линијске штампе (кат.бр. 1542 I.Ab1) или 1542 I.Ab2)). Познат је мали број примерака и цена им је љубитељска. Дефинисање боје вршено је према Михеловом водичу боја (Michel Farbenführer - 36. издање). У неким случајевима назив боје је изведен будући да се према водичу боја слике није могла одредити.

Свака марка регистрована у табели има свој код. Тако нпр. марка основног издања (Тип I) од 5.00 дин. у црноплавољубичастој боји има код : 1542 I.A.a. Иста вредност Тип II у зупчању /C/ и љубичастоцрној боји има код: 1542 II C.c2- ц овом приказу нису узете у обзир разлике, понекад веома изражене у рефлексима под УВ лампом. У некој упрошћеној верзији, какве су оне у општим каталозима, специјализација се може поједноставити искључивањем варијетета по засићености истом бојом као и особеностима наноса гуме. На тај начин број од 38 варијетета своди се на само 25.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ВАРИЈЕТЕТА РЕДОВНОГ ИЗДАЊА „СПОМЕНИЦИ РЕВОЛУЦИЈИ“

	Тип	I	II		III		IV	
	зупчање	A	A	C	A		A	C
					Ra	Re		
3.00 дин (1540) 4.50 дин (1541)	црномаслинасто зелена	+						
	смеђастокармин	+						
5.00 дин (1542)	а) црноплавољубичаста	+						
	Б1) црнољубичастоплава	+						
	Б2) црнкастоољубичастоплава	+						
	Ц1) црнољубичаста		+					
	Ц2) љубичастоцрна		+	+				
	Д1) тамнољубичастоплава				+	+		
	Д2) црнкастољубичастосива - бели папир (бп)				+			
	Д2) црнкастољубичастосива - жути папир (жп)				+			
	Д3) црнољубичастосива				+			
10.00 дин (1543)	А) црнозелена	+	+					
	Б1) црнозеленосива				+			
	Б2) тамнозеленосива				+			
	Б2 К) тамнозеленосива - Кредаст папир				+			
20.00 дин (1544)	А1) тамносмеђељубичаста	+	+					
	А2) смеђељубичаста				+	+		
	Б1) црнкастољубичастосмеђа		+					
	Б2) тамнољубичастосмеђа				+	+		
	Б3) љубичастосмеђа				+			
	Ц) смеђастољубичаста				+			
50.00 дин (1545)	А1) црноплава	+						
	А2) плавоцрна	+						
	Б) црнкастосивоултрамарин				+			
	Ц1) тамноултрамаринсива				+			
	Ц2) црнкастолтрамаринсива				+			
100 дин (1991)	Тамнозеленоплава/ бледожућкастооранж						+	+
200 дин (1992)	А1) сивомаслинаста/ бледожућкастооранж						+	+
	А2) тамносивомаслинаста/ бледожућкастооранж						+	
	Б) тамносмеђастомаслинаста/ бледожућкастооранж							+

Иван Тангл

ИЗДАЊЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ 2005 „50 ГОДИНА СЕРТ"

Ivan Tangl

PRESENTATION OF THE 2005 „50TH ANNIVERSARY OF THE FIRST EUROPA ISSUE" BY THE POSTAL AUTHORITY OF SERBIA AND MONTENEGRO

The article explains differences of stamps and blocks intended for domestic market from those sold to international 'Anniversary issue' organizer. Further, by revealing the provisional form, explains how different the final issue came up, deals with the variety of paper on which printing was performed, and brings some combinations that were recently offered on the philatelic market.

Историјски пројекат "50 година марака Европа" из периода 2004-2006. год. доживео је почетком 2016. нову фазу. Испрва пар великих фирми, затим мрежа малих и коначно бројни појединци преплавили су филателистичко тржиште аутентичним издањима одблокираним након поступка против шпанске фирме Afinsa и пропасти шеме групе Forum Filatélico (*Millenium Trade, Reiko Hodings SA, Hureges, Primadart, Towsly World Inc.*) што је пословала из женевске Слободне зоне. Осим стрмоглавог пада цена и нелегалног повратка марака у државе где су још поштански важеће, користан исход је био могућност да истраживачи утврде (могуће) разлике између домаћих и 'издања за посебног купца'.[1]

Увидом у "шта све тамо има" потврђена су ранија сазнања о изгледу незупчаних блокова (ЦГ, Р. Српске и СиЦГ -за потоње Михел већ 12 г. "не може да прибави званичне податке"), о тиражу (то је Михел за Р.С. већ исправио), различитим елементима заштите (Хрватска), или која издања су нумерисана (Хрватска и Ц. Гора – чланаком у Михел Рундшау 1/2017 дефинише се који је Бл. 2B) и сл. Све ово буди наду да ће задуже уђутати разни "стручњаци општег смера" било да су ширили само њима доступне "истине" шта јесте, а шта није право, игнорисали доказе и одбацивали документе које "не признају", или их намерно погрешно интерпретирали (нпр. саопштење Поште ЦГ у Сл. гласнику бр. 5), а да ни не помињем 'тумаче' шта треба избацити из светских каталога (*који редом 'појма немају'*) и шта "убацити".

О издању СиЦГ (бар оном званично познатом) смо сазнали мало новог. Познат је домаћи тираж 32.000 серија од 8 марака (Ми.бр. 3257-3264) у табацима од 25 (5x5) комада који су једини и нумерисани, док 32.000 парова зупчаних блокова нису. Количине и асортиман које је Југомарка продала *Hureges*: 10.000 зупчаних табака од 50 (5x10) марака и по 500.000 парова зупчаних (Бл. 59A-60A) и незупчаних (Бл. 59B-60B)

[1] *Препоручујем заинтересованима чланак колега Ж. Сакса и С. Ивановића, који би ваљало допунити бар у делу што се тиче СиЦГ.*

Изглед блокова 59B-60B је познат бар 10 година, од када датира и приказани атест.

блокова, су без нумерације. Евиденција Светске поштанске уније (UPU) и Светске асоцијације за развој филателије WADP *(WNS- World Numbering System)* у регистру званичних издања СиЦГ води осам марака под сукцесивним ознакама CS013.05 – CS020.05 као и 2 табачића CS016MS.05 и CS020MS.05. На жалост, подаци су регистровани много година након издавања и пријављени су по свој прилици од стране Србијамарке.

Генерално, WNS је поуздан водич сакупљачима, јер су подаци од самих поштанских управа чланица UPU. Шта је ту регистровано - гарантовано је званично издање. Слабост је квалитет података, јер WADP није филателистички каталог па не залази у детаље. Следе два примера: за марке CS013.05 – CS020.05 пише зупчање 13x13, а реално је 13¼ x 13¾, како наводе и сви каталози. Или: Пошта Српске је поштено пријавила и незупчани блок као своје издање XH023MS.05, стога легални Бл. 13B у Михелу има своју цену; али Пошта Србије је прећутала своје незупчане блокове 59B-60B, па је Михел суштински у праву сумњама у 'поштанско порекло издања, да ли је било у промету' итд, а последица је да нема ни котације!

Задржаћемо се на домаћем терену и вратити деценију уназад, у доба када се уз (не)званичне блокове 59B-60B на тржишту појавила и макулатура. У слободној продаји, али и путем аукција нуде су блокови, серије или некомплетни делови истих, са широким рандовима и често неправилно сечени. У погледу боје и квалитета штампе није било разлике ... без сумње, била је то 'фабричка израда'. Временом, асортиман и учесталост појављивања су проређени, а на упражњену сцену ступа "алтернативна економија" лансирајући све различитије мешане варијанте. Да би утврдили о чему се ради треба знати разлике између званичних издања (домаћих и за *Hureges*) каква су реализована и првобитних

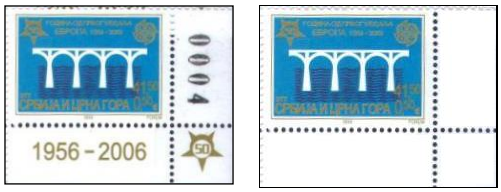

Марке Ми бр. 3263 из доњег десног угла домаћег 25-ерца и блока 50-ерца.

предлога и знати што више о разликама у папиру. Најважније: званичне марке су идентичне, домаћи табаци 25-ерци (1280 њих) имају текст на горњем и доњем ранду и нумерацију (крај 25-ог поља Ми. бр. 2363).

Табаци 50-ерци (10.000) за *Hureges* су без текста. Штампарски табак садржи две врсте марака: (по 2 домаћа табака или по 1 *Hureges* 50-ерац, лево и десно). Комбиновани су по заступљености боја (тј. марке 4&7, 5&8, 6&1, 2&3 из серије).

Дакле само по 5 марака с рандом из првих и последњих редова се могу идентификовати, за марке између њих нема начина да се утврди порекло.

Лево је зупчани блок 59A за домаће тржиште, а десно блок продат *Huregesu*.

Надаље, и марке из зупчаних блокова су идентичне, па уколико би их због нечега издвојили из блокова, добили би још 532.000 серија истоветних марака! Међутим, светлије шаре ранда зупчаних блокова за домаће тржиште разликују се од "страног" издања тамнијих шара, какве већ знамо са незупчаних блокова. Напред изнето тешко да ће утицати на каталошку цену издања, али свакако треба тржиште различито да вреднује 6% тиража (32 од 500 хиљада)! Код марака разлика је и већа: теоријски, серија с рандом има тек 2,4 % тиража, реално још мање од тога.

Наравно, нуде се и незупчане серије марака и зачудо у неколико верзија! Објављени подаци сугеришу да незупчани табаци марака нису продати "повлашћеном купцу". Уговор потписан у Београду, Палмотићева 2 би више објаснио, али сумњам да би чак и "захтевом о доступности информација" јавност сазнала шта је и по којој цени продато. Чула се наивна тврдња о маркама сеченим из незупчаних 'B' табачића, која наравно не објашњава ни рандове, ни серије у пару или четверцу. Сматрам да је лансирана од стране подметача "другачијих оригинала", да се заметне траг./*

Децембра 2013. г. на аукцији СФК бр 40, продата је као лот бр. 1839 серија од 9 вредности, која дакле не потиче из 'B' блокова.
http://www.auction-sfk.com/showimages.php?auk=40&lot=1839&pic=1020.jpg
Негде крајем 2013. или почетком 2014. г. имао сам прилику да разгледам 9 незупчаних шалтерских табака од 25 комада (са одговарајућим текстом на рандовима), на различитом папиру, уз приложени фото атест г. А. Крстића, да би маја 2015. г. на аукцији СФК бр. 43 били понуђени ови или њима слични табаци као лот бр. 1684 по цени од 600 €, са 5 илустрација и описом лота који гласи:

"2006. ЕВРОПА 50 година издања, комплетна серија НЕЗУПЧАНА у табачићима од 25 укупно 8 вредности и једна вредност у нешто промењеној боји. Марке су са сјајном (лак) гумом, другачијом од издатих, папир је пунији...
Фото атест Крстић Mi 3257 B-3264 B+var 3259 Bx у Klb."

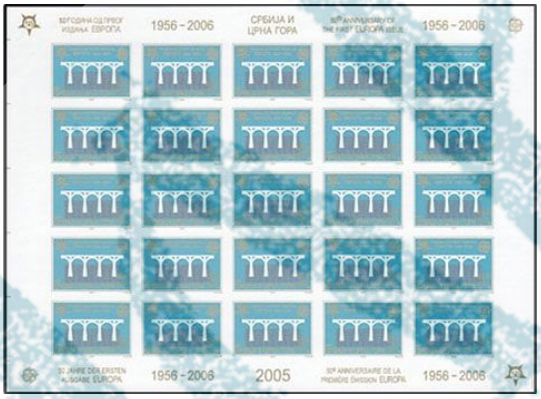

Извор: "web" страна Аукције СФК 43

Једна од 5 илустрација (A до E) лота 1684; за више детаља видети на
http://www.auction-sfk.com/showimages.php?auk=43&lot=1684&pic=3701 E.jpg

Лот је, *ако је то битно*, купљен по почетној цени +20%, али зашто је неко платио толико кад је већ црно на бело упозорен да ни гума, ни папир, ни број марака не одговара финалном издању (оригиналу), тешко је објаснити.

Анализирајмо каквих се 9 вредности нуде тржишту на примеру једног (од могућих) комплета, скенираног и достављеног љубазношћу г. З. Бошковића из Београда; Није чак битно ни да илустрација буде дата у природној величини да би утврдили детаље! На следећој слици на први поглед имамо 9 једнаких продуката, у распореду 2-3-2-2. Видећемо да постоје 3 групе различитих марака и 2 врсте папира. Јер:

(1) марке 1, 4 и 7 су веће од осталих шест и имају различит лого;

(2) марке 1 и 4 имају текст на латиници уместо на ћирилици као зупчане;

(3) марке 3 и 4, иако су наводно само варијације у промењеној боји имају потпуно различит текст, изглед, па и величину;

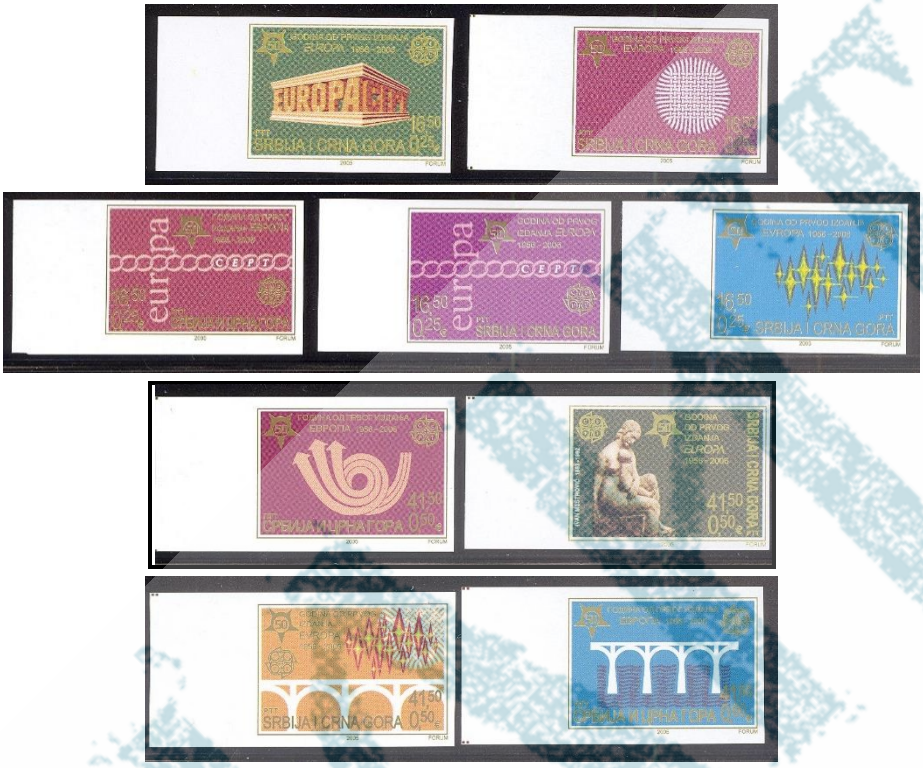

(4)упоређењем се може уочити разлика златне боје на оригиналном папиру, која код неоригиналног делује више као жута и разливена. Већина на претходној слици су такве, тј у питању је штампа на 2 врсте папира.

(1) димензије (оквира) слика горе су 32 x 21,85 mm, тј. су веће од званичних издања 4%. (30,66 x 21 mm). Обе леве су на неоригиналном папиру.

(2) лево штампа на неоригиналном папиру, латиница, десно оригинална зупчана марка CS013.05, ћирилица.

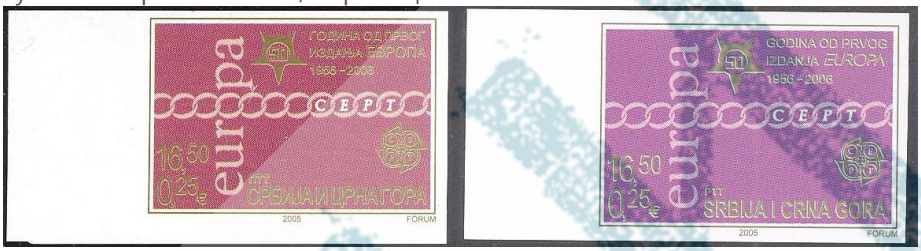

(3) лево ћирилична марка на неоригиналном папиру, десно 'латинична' марка на оригинал папиру у различитој боји. Димензије слике марке лево су 30,66 x 21 mm, димензије слике десне марке 32 x 21,85 mm!

Из приказаних и других виђених примера очевидно постоје марке формата 4% већег од финалног издања и на оригиналном, али и на глазираном тањем папиру без гуме (бели и жућкаст, за тзв. тест штампу). Такође, нуди се штампа "правих" димензија, на глазираном папиру без гуме, док "стручњаци"само порекло незупчаних серија исправних димензија на правом папиру доводе у сумњу! /* Да ли је потребно питати зашто? Остаје дакако питање Ми.бр. 2359 другачијој боји, које међу 8 марака 'проба' нема, али се нуди у микс-серији од 9 ком., где је међу реткима на оригинал папиру!

Угаони деветерац на оригинал папиру (фото)

КУПУЈЕМ
редовне марке Југославије
у ређим зупчањима
контакт: Владимир Милић
тел: +381 62 40 70 40
имејл: vladimir.milich@gmail.com

Марибор
претисак 70/38
зупч. 13 ¼
Michel 2144 A

Морача
љубичасти претисак
12/0,01, зупч. 13 ¼
Michel 3102 A

Финално издање блокова (у сутиску 2. и 3. колона) на тањем тест папиру.

Пар блокова лево потиче из 'пробне' продукције. Папир и штампа су оригинални у 4% већем формату који лако препознајемо гледајући лого.

Познати лого EUROPA карактерише и појединачне марке и блокове са маркама 32 x 21,85 mm. Има га на свакој од 8 вредности серије у тексту (свуда је само латиницом), а код блокова је додат и на ранд изнад и испод слика. Чим уочите овај лого на маркама (*као 1, 4, 7*) знате величину без мерења! Остаје да се испита врста папира. У финалној верзији је лого изостао, тј замењен је на по 50% марака са ЕВРОПА и EVROPA, па можемо условно прву верзију издања сматрати за есеј или 'пробу'. Штампарски табак садржи 16 блокова. Код 'пробе' су по 8 ниже номинале лево, а више десно.

Код штампарских табака финалног издања је обратно: више номинале су лево, а нижих 8 су десно! Како су димензије (котних линија на 'проби' и финалних блокова) једнаке, 90 (x 69) mm, поставило се питање уклапања верзија. Резултат редизајна је:

Димензије (по хоризонтали) унутар блокова (+/- 0,01) су:

Штампано : 12,14 + 30,66 + размак: 4,40 + 30,66 + 12,14 = 90 mm

'Проба': 11,50 + 32,00 + размак: 3,00 + 32,00 + 11,50 = 90 mm

Димензије марака у табацима зупчаним и незупчаним су:

Штампано 30,66 + размак: 4,34 mm = 35 mm

'Проба': 32,00 + размак: 3,00 mm = 35 mm

Пробе би по природи требало да су скупе због врло малог броја примерака. Понуда "оригинал проба" је голема, а цена тек пар € по ком. (отуда наводници)! Понуда (чини се новијег датума) примерака финалних димензија штампаних на 'погрешном' папиру, покреће занимљиво питање -зашто се и појавила? Ако штампа на папиру без гуме потиче од пре 12 године, да ли је коинциденција што је нуде некако баш од пријаве WNS евиденцији? Да ли је само један бункер/ извор отворен или у новије време има и 'нелојалне конкуренције' у потери за лепом зарадом?

Госп. З. Бошковић, коме захваљујем на сликама примера (1) до (3), није ни сам до тада на њима уочио разлику 2 верзије издања, али открио је да за различите величине не зна ни његов снабдевач! Уопште, тешко је наћи икога ко је изучио детаље и разлике током 12 година! Изгледа се овим издањем (*осим булеварских вести о истрагама службених органа суседних држава и бајковитим екстра рабатима*) нико није бавио. Писао сам и сâм о незупчаним блоковима у два наврата, али без одјека. Шта вреди, опет су "стручњаци све знали", иако им нису пале у очи тако евидентне разлике.

А могли су видети лако! Јер постоји бесплатан, сваком доступан каталог који једини приказује те егзотичне блокове са *EUROPA* логом. Ни мање ни више него као "Архива поштанских марака" на web страни Поште Србије!

http://www.posta.rs/dokumenta/lat/filatelija/Katalog%20YU%20maraka%202005.pdf.

Рађена 2005/6. г. посредно потврђује да је 'проба' дело Југомарке, и највероватније штампана у Форуму. Како, кад и зашто је измењен план, то би ваљало питати актере из сенке.

Само, не смете помешати адресу са 'евиденцијом пригодних поштанских марака' на:

http://www.posta.rs/struktura/lat/filatelija/prigodne-postanske-marke/prigodne-postanske-marke-2005.asp#prettyPhoto.

Рађена накнадно, нуди слике другачијих финалних блокова, тј. оних послатих за WNS евиденцију... Једна Пошта - а два производа!

TABLE OF CONTENTS

EDITORIAL 3

NEW SERBIA STAMPS JUNE 2017 – AUGUST 2017 4

AN ATTEMPT TO RECONSTRUCT PRINTING PLATES OF MONTENEGRIN POST CARDS FROM 1892/93 [1] - Miodrag R. Vuković 5

PRIVATE OVERPRINTS "REPUBLIC OF SERBIA" AND "SERBIA" ON YUGOSLAV DEFINITIVE STAMPS – Vladimir Milić 12

THE DOMESTIC POSTAL RATES OF YUGOSLAVIA 1992-1994 – prof. Dr. Jovan Veličković 14

TRAVELING POST OFFICES ON THE TERRITORY OF YUGOSLAVIA – Vojislav Begović 18

LETTERS SENT FROM EGYPT TO YUGOSLAVIA DURING THE MISSION UNEF I – NEW CONTRIBUTIONS [5] - Vojislav Begović 21

RARE POSTOCARDS OF THE PRINCIPALITY OF MONTENEGRO FROM OTO BICKEL CORRESPONDENCE - Dr. Herman Dietz 29

FORGERIES AND FAKE DEFINITION – Richard Graton 37

WWI POW-MAIL [17] – Vojislav Begovic 43

PHILATELIC COLECTANEA [3] 49

YUGOSLAVIA DEFINITIVE ISSUE „MONUMENTS TO THE REVOLUTION" – prof. Dr. Nenad Bilbija 52

PRESENTATION OF THE 2005 „50TH ANNIVERSARY OF THE FIRST EUROPA ISSUE" BY THE POSTAL AUTHORITY OF SERBIA AND MONTENEGRO - Ivan Tangl 58

WORLD STAMP EXHIBITION

PRAGA®

2018

www.praga2018.cz

Prince Alexandre Gén. Joffre. M. Poincaré. Gén. Humbert.

Le Prince Alexandre de Serbie sur le front des Armées françaises.